

ENERGIKLAGENÆVNETS AFGØRELSE
i sag om klage over Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 om
genoptagelse af etableringstilladelse af 22. december 2016 for Vesterhav
Syd Havvindmøllepark

ENERGIKLAGENÆVNET

NÆVNENES HUS
Toldboden 2
8800 Viborg

Energiklagenævnet har modtaget en klage fra Foreningen møllerne ud på havet (herefter klager) over Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelse af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37 79 55 26
EAN nr. 5798000026070
ekn@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Energiklagenævnet stadfæster Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020.

Nævnets sammensætning

Nævnens formand og dommer Peter Ulrik Urskov
Næstformand, professor og cand.jur., ph.d. Michael Gøtze
Professor og cand.jur., ph.d. Birgitte Egelund Olsen
Direktør og cand.polyt. Poul Sachmann
Civilingeniør Gunnar Boye Olesen

1. Klagen til Energiklagenævnet

Energiklagenævnet modtog den 10. januar 2021 klagen over Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelsen af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Ved afgørelsen af 14. december 2020 gav Energistyrelsen Vattenfall Vindkraft Vesterhav Syd P/S (herefter Vattenfall) tilladelse til at igangsætte anlægsarbejdet af havvindmølleparken Vesterhav Syd. Tilladelsen blev givet med hjemmel i § 25 i lov om fremme af vedvarende energi (herefter VE-loven).¹

Energiklagenævnet har tidligere i forbindelse med nævnets behandling af sagen truffet afgørelse om, at klagen ikke tillægges opsættende virkning, jf. Energiklagenævnets afgørelse med j.nr. 21/00438-13 af 19. april 2021.

2. Energistyrelsens afgørelse

Energistyrelsen meddelte den 14. december 2020 tilladelse til, at Vattenfall kunne igangsætte anlægsarbejdet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Afgørelsen blev truffet i medfør af VE-lovens § 25.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 125 af 7. februar 2020 om fremme af vedvarende energi.

Afgørelsen giver Vattenfall tilladelse til etablering og gennemførelse af el-produktionsanlægget Vesterhav Syd med tilhørende interne ledningsanlæg på søterritoriet, som tilsammen udgør Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Tilladelsen indeholder bl.a. de miljømæssige vilkår, der knytter sig til etablering og drift af Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Energistyrelsens afgørelse fastsætter de nye miljøvilkår omhandlende vurderingen af projektets indvirkninger på miljøet. Det fremgår af Energistyrelsens afgørelse, at de nye miljøvilkår erstatter miljøvilkårene i afgørelsen af 22. december 2016. Afgørelsen giver Vattenfall tilladelse til at etablere og gennemføre Vesterhav Syd Havvindmøllepark inden for rammerne af miljøkonsekvensrapporten af den 1. maj 2020, herunder ved gennemførelse af de i rapporten anførte afværgeforanstaltninger, og efter de gældende vilkår i afgørelsen af 2016, samt miljøvilkårene og de nye vilkår om tilsyn i tilladelsen af 14. december 2020.

Afgørelsen er truffet på baggrund af Vattenfalls ansøgning, miljøkonsekvensrapporten for Vesterhav Syd Havvindmøllepark af 1. maj 2020 med tilhørende baggrundsrapporter, ekstern vurdering fra en uafhængig konsulentvirksomhed om undervandsstøj,² resultaterne af de høringer, der er foretaget, og myndighedens begrundede konklusion.

3. Sagens oplysninger

3.1 Sagens forhistorie

I marts 2012 indgik den daværende regering en energipolitisk aftale med Folketingets øvrige partier, bortset fra Liberal Alliance, om Danmarks energipolitik i perioden 2012-2020. Et af hovedelementerne i aftalen var at øge andelen af vedvarende energi blandt andet ved en udbygning af vindkraft på havet med henblik på at leve op til EU-retlige og internationale forpligtelser i forhold til at nedbringe udslippet af CO₂ og fremme af energisystemer baseret på vedvarende energi.

I oktober 2012 kom Havvindmølleudvalget³ med den endelige rapport⁴ omhandlende en screening af egnede placeringer til kystnære havvindmølleprojekter op til 200 MW pr. område indenfor 20 km fra kysten. Den mere kystnære placering af mindre havvindmølleparker er foretaget ud fra det primære ønske om at holde omkostningerne til udbygningen nede. På baggrund af landskabelige og visuelle hensyn, fandt Havvindmølleudvalget, at havvindmøller med en højde på 200 meter skulle have en mindste afstand på 4 km ud for byer og sommerhusområder.

På baggrund af Havvindmølleudvalgets screening udpegede den daværende

² Konsulentvirksomheden Lloyd's Register udarbejdede "Review of underwater noise prognosis for Vesterhav N and S, 24. March 2020". Vurderingen blev indhentet med henblik på at sikre, at støjprognosen for undervandsstøj i fyldestgørende omfang viser, at projektet vil opfylde de tekniske krav i styrelsens retningslinjer for undervandsstøj.

³ Havvindmølleudvalget blev nedsat af den daværende regering i 2012, for at lave en screening af egnede placeringer til kystnære havvindmølleprojekter op til 200 MW.

⁴ Kystnære havmøller i Danmark, Screening af havvindmølleplaceringer indenfor 20 km fra kysten, oktober 2012. Endelig rapport.

regering og forligskredsen i november 2012 seks områder – herunder Vesterhav Syd – til opstilling af kystnære havvindmølleparker, hvor der skulle gennemføres undersøgelser og udbud for opstilling af vindmøller samt planlægning for ilandføringsanlæg med tilhørende udbygning af elnettet på land.⁵ Selve placeringen af undersøgelsesområdet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark er et resultat af Havvindmølleudvalgets screening af egnede placeringer for kystnære havvindmølleprojekter.

Som led i opfølgningen på Energiaftale 2012 og Aftale om tilbagerulning af FSA (forsyningssikkerhedsafgifter) mv. og lempelser af PSO-afgiften⁶ af 14. juli 2014,⁷ blev de 350 MW kystnære havvindmølleparker Vesterhav Syd og Vesterhav Nord sendt i udbud.

Energinet blev ved pålæg af 29. januar 2013 og 12. november 2013 fra Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet bedt om at varetage VVM-undersøgelserne for havvindmølleparkerne Vesterhav Syd og Vesterhav Nord med tilhørende ilandføringsanlæg og anlæg på land forud for et koncessionsudbud om anlæg og drift af havvindmølleparkerne.

I forbindelse med VVM-processen blev der afholdt to offentlige møder. Det første møde fandt sted i ”ide-fasen” i starten af 2014. Det andet møde fandt sted i maj 2015 som led i offentliggørelsen af forslaget til VVM-redegørelsen.

Forslaget til VVM-redegørelsen forelå i april 2015, hvorefter det blev sendt i offentlig høring fra den 5. maj 2015 til den 30. juni 2015. Den endelige VVM-redegørelse og miljøvurdering af kommuneplantillæg for Vesterhav Syd Havvindmøllepark blev offentliggjort den 26. november 2015 af Energistyrelsen og Naturstyrelsen.

Efter gennemførelse af en udbudsrunde blev der den 1. september 2016 afgivet tilbud. Vattenfall vandt retten til at opføre havvindmølleparkerne Vesterhav Syd på 170 MW og Vesterhav Nord på 180 MW.

Den 22. december 2016 indgik Energistyrelsen og Vattenfall ”Aftale om forpligtelse til at etablere og nettilslutte et elproduktionsanlæg, Vesterhav Syd, i Nordsøen”. I forlængelse heraf meddelte Energistyrelsen Vattenfall ”Tilladelse til etablering af havvindmølleparken, Vesterhav Syd, med tilhørende elforsyningsnet på søterritoriet i Nordsøen (etableringstilladelse)”.

⁵ Med kystmølleaftalen af 26. november 2012 blev der truffet politisk beslutning om, hvilke områder, der skulle indgå i udbuddet samt fastlagt en minimumsafstand til kysten på 4 km.

⁶ PSO-afgiften – Public Service Obligation – blev indført af Folketinget i 1998, for at fremme en miljøvenlig elproduktion fra vedvarende energikilder som f.eks. vindmøller. PSO-afgiften blev underkendt af EU-Kommissionen i 2016, fordi den også blev pålagt udenlandske selskaber, selvom de ikke kunne modtage støtte fra Danmark til deres elproduktion fra vedvarende energikilder. Et bredt flertal i Folketinget blev enige om at udfase PSO-afgiften fra 2017-2022. EU-Kommissionen betingede sin godkendelse til forslaget, med at Danmark øger transmissionskapaciteten til nabolandene for at fremme øget konkurrence og handel med elektricitet.

⁷ <https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2014/juli/aftale-om-tilbagerulning-af-fsa-mv-og-lempelser-af-pso/>.

Etableringstilladelsen for Vesterhav Syd Havvindmøllepark blev efterfølgende påklaget til Energiklagenævnet. Energiklagenævnet ophævede og hjemviste den 20. december 2018 den del af Energistyrelsens afgørelse, der angik vurderingen af virkningerne på miljøet, til fornyet behandling.⁸ Hjemvisningen skete med henblik på, at Energistyrelsen skulle udarbejde et nyt VVM-tillæg, der omfattede det konkrete projekt, og først herefter træffe endelig afgørelse i sagen under inddragelse af den berørte offentlighed og med mulighed for klageadgang. De resterende dele af afgørelsen af 22. december 2016 forblev gyldige.⁹

Efter Energiklagenævnets afgørelse af 20. december 2018, der medførte udarbejdelse af en ny miljøkonsekvensrapport, blev der i forbindelse med miljøvurderingsprocessen gennemført to offentlige høringer. Den første offentlige høring blev afholdt i perioden fra den 1. juli til den 16. august 2019, hvor Energistyrelsen blandt offentligheden og myndigheder indkaldte idéer og forslag til afgrænsning af den nye miljøkonsekvensrapport for Vesterhav Syd Havvindmøllepark. På baggrund af de indkomne høringssvar udarbejdede Energistyrelsen et høringsnotat og en afgrænsningsudtalelse af 13. januar 2020, som blev sendt til Vattenfall. Vattenfall fik på baggrund af dette materiale udarbejdet en ny miljøkonsekvensrapport for Vesterhav Syd Havvindmøllepark dateret den 1. maj 2020. Den anden offentlige høring blev afholdt i perioden fra den 5. maj til den 30. juni 2020, hvor Energistyrelsen sendte miljøkonsekvensrapporten i høring hos offentligheden og myndigheder.

Energistyrelsen traf på baggrund af den nye miljøkonsekvensrapport, og efter inddragelse af den berørte offentlighed, afgørelsen af 14. december 2020 om genoptagelse af etableringstilladelsen af 22. december 2016 for Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

3.2 Projektet og området

Energistyrelsen har den 14. december 2020 truffet afgørelse om etableringstilladelse til projektet Vesterhav Syd Havvindmøllepark.

Projektet omhandler opstilling af 20 havvindmøller, som placeres på én lige linje på søterritoriet i Nordsøen ca. 9 km ud for den jyske vestkyst ud for Ringkøbing Fjord.

Det fremgår, at vindmøllernes monopælefundamenter rammes ned i havbunden. Vanddybden i projektområdet udgør mellem 15 og 25 meter.

Derudover omfatter projektet etablering af to parallelle ilandsføringskabler, samt kabler der forbinder vindmøllerne. Projektets ilandsføringskabler medfører dannelse af en 500 m bred korridor med et areal på 3,4 km². Korridoren går fra vindmølleparken ind til kysten ved Klegod nord for Hvide Sande.

⁸ Energiklagenævnets afgørelse med journalnumrene 18/00219, 18/00222 og 18/00225.

⁹ Energistyrelsen har i afgørelsen af 14. december 2020 som følge af Energiklagenævnets tidligere afgørelse af 20. december 2018 fastsat nye miljøvilkår, der erstatter vilkårene i Energistyrelsens etableringstilladelse fra 2016, som omhandlede vurderingen af projektets indvirkninger på miljøet. De vilkår i etableringstilladelsen fra 2016, som ikke helt eller delvist erstattes med vilkår i afgørelsen af 14. december 2020, gælder fortsat.

Der er for projektet udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, hvoraf det fremgår, at projektet omfatter opstilling af 20 vindmøller af mærket Siemens Gamesa og med en selvstændig vindmølleeffekt på 8,4 MW og med møllehøjder på 193 m til vingespids. Navhøjden på vindmøllen udgør 109 m og rotorens diameter 167 m. Vindmøllerne vil begynde at generere strøm, når vindhastigheden er mellem 3 og 5 m/s. Vindmølleparkens levetid er anslået til at være 25 år.

3.3 Energistyrelsens begrundelse for etableringstilladelsen og miljøkonsekvensrapporten

I det følgende beskrives udelukkende de dele af Energistyrelsens etableringstilladelse og miljøkonsekvensrapporten, som er relevant for klagen i den konkrete sag.

3.3.1 Projektets alternative placeringer

Det fremgår af begrundelsen for Energistyrelsens etableringstilladelse, at styrelsen ved sin vurdering af de visuelle forhold har lagt vægt på, at placeringen af de kystnære havvindmølleparker samt minimumsafstanden til kysten, og at størrelsen af havvindmølleparken er politisk besluttet af et bredt flertal i Folketinget.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 2.3, at der er undersøgt alternative placeringer af projektet samt et 0-alternativ.

I forhold til alternative placeringer fremgår det af miljøkonsekvensrapporten, at undersøgelsen er baseret på et udpeget koncessionsområde. Redegørelsen for alternative placeringer, er derfor foretaget ud fra placering af 20 vindmøller inden for samme område. Hertil oplyses det, at andre opstillingsmønstre er vurderet og undersøgt i optimering af projektet, herunder to alternative opstillingsmønstre end det valgte. Det ene alternativ er desuden visualiseret i bilag 2 til miljøkonsekvensrapporten.

Herefter fremgår det, at vurderingen og undersøgelsen af de alternative placeringer er udført med inddragelse af projektets fordele og ulemper i forbindelse med indvirkninger på miljøet samt høringssvar fra den tidligere VVM-proces. Ud over de miljømæssige aspekter er der desuden foretaget overvejelser om, hvad der er teknisk muligt, og hvilken løsning der vil være at foretrække af hensyn til elproduktionen.

Det fremgår, at det første alternative opstillingsmønster for projektet indeholder opstilling af 20 vindmøller på to rækker, hvoraf den sydligste af rækkerne er placeret ca. 4 km fra kysten i en bue, og den anden række langs undersøgelsesområdets østligste kant i en afstand af ca. 6-10 km fra kysten. Det andet belyste alternativ består af to parallelle rækker af vindmøller, hvoraf den ene er placeret ca. 9 km fra kysten og den anden ca. 8 km fra kysten i undersøgelsesområdets sydvestlige del. Vattenfall har vurderet, at disse alternativer vil have flere ulemper end fordele i forhold til projektets valgte placering.

I forbindelse med projektets alternativer redegøres videre for, at forskellige

vindmøllestørrelser har været overvejet, og at især hensynet til de visuelle forhold har haft betydning for valget. På den baggrund samt ud fra analyser af mølletypernes omkostningseffektivitet er der valgt at opstille 20 vindmøller med en effekt på 8,4 MW og en højde på 193 m.

Det konkluderes i miljøkonsekvensrapporten, at området udnyttes bedst muligt ved den valgte opstilling, hvor vindmøllerne er placeret ca. 9 km fra kysten, og på én række langs den vestlige kant af koncessionsområdet. Hertil oplyses det, at der inden for koncessionsområdet ikke foreligger muligheder for alternative opstillingsmønstre med den samme størrelse elproduktion, og at det vurderes, at den valgte opstilling vil have flest fordele og færrest ulemper ud fra et miljømæssigt, teknisk og økonomisk perspektiv.

Om 0-alternativet beskrives den situation, at projektet ikke gennemføres, hvilket vil betyde, at der ikke påføres havmiljøet eller miljøet på land miljøpåvirkninger, som følge af vindmølleparken og de tilknyttede søkabler, og at området primært vil fremstå som i de forskellige beskrivelser af de eksisterende forhold i miljøkonsekvensrapportens kapitel 5.

3.3.2 Landskabet og visuelle forhold

Det fremgår af begrundelsen for Energistyrelsens afgørelse, at styrelsen, for så vidt angår projektets visuelle påvirkning, kystlandskab, rekreativ anvendelse og kulturarv, har vurderet, at projektet vil medføre en væsentlig visuel påvirkning, idet møllerne ved frit udsyn fra kysten og i det umiddelbare kystlandskab må forventes at kunne være fremtrædende elementer. Styrelsen vurderer endvidere, at projektet vil kunne opleves som en forstyrrelse af landskabet og oplevelsesværdien, hvor udsigten ud over havet i dag ikke er forstyrret af faste tekniske anlæg, herunder også i forhold til den lysmarkering, som er påkrævet af hensyn til flysikkerheden. Derudover vurderer styrelsen, at projektets visuelle påvirkning vil kunne få betydning for den rekreative oplevelse i området, og at det vil kunne have betydning for oplevelsen af kulturarven, eksempelvis ved Nr. Lyngvig Fyr.

Energistyrelsen vurderer imidlertid, at miljøpåvirkningerne ikke er af en sådan karakter, at der ikke kan meddeles tilladelse til projektet. Styrelsen lægger i den forbindelse til grund, at der ikke er regler, der regulerer den visuelle eller landskabelige påvirkning fra projektet på havet, som eksempelvis naturbeskyttelseslovens eller planlovens bestemmelser om hhv. beskyttelseslinjer og kystnærhedszone. Desuden lægges der i afgørelsen vægt på, at placeringen af de kystnære havvindmølleparker, minimumsafstanden til kysten og størrelsen af havvindmølleparken er politisk besluttet af et bredt flertal i Folketinget, og at der forud for den politiske beslutning og vedtagelsen af det nødvendige lovgrundlag i Folketinget blev forelagt et omfattende visualiseringsmateriale, der viste de forventede visuelle påvirkninger af kystnære havvindmølleparker.

Videre henvises til, at der på baggrund af Energinets miljøvurdering fra april 2015 i 2016-afgørelsen blev fastsat vilkår om projektets fysiske udformning for at mindske den visuelle påvirkning. Det er Energistyrelsens vurdering, at Vattenfall med det valgte opstillingsmønster og mølletype opfylder disse

krav.

Det har endeligt indgået i Energistyrelsens vurdering, at det ikke er muligt at nedbringe den generelle visuelle påvirkning yderligere inden for rammerne af det tildelte koncessionsområde.

Af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.13 fremgår projektets visuelle påvirkning for borgere på en given lokalitet og landskabets karakter. Til miljøkonsekvensrapporten er der udarbejdet en visualiseringsrapport som bilag, hvilken består af billeder fra udvalgte fotostandpunkter.

I miljøkonsekvensrapporten redegøres der for, at vurderingen af de visuelle påvirkninger er foretaget ud fra bl.a. kommuneplaner, landskabskortlægninger som fremgår af baggrundsrapporter ved den tidligere VVM-proces for projektet, og derudover aktuelle oplysninger i form af flyfotos, besigtigelse og offentlige tilgængelige oplysninger fra særligt miljøportalen.¹⁰

Videre fremgår det, at vurderingen af de visuelle påvirkninger tager udgangspunkt i anbefalinger for opstilling af vindmøller på land på op mod 150 m i totalhøjden, som fremgår af rapporten *"Store vindmøller i det åbne land"* udgivet af Skov- og Naturstyrelsen.¹¹ Hertil bemærkes det, at der er foretaget en udvidelse af de tre vurderingszoner, som rapporten lægger op til, at visuelle forhold vurderes ud fra, idet projektets vindmøller har totalhøjder på 193 m. Til udvidelsen af vurderingszonerne er anvendt den forholdsvis sammenhæng mellem møllehøjde og zonerne geografiske udbredelse, som fremgår af rapporten udgivet af Skov- og Naturstyrelsen.

I miljøkonsekvensrapporten begrundes anvendelsen af rapporten udarbejdet af Skov- og Naturstyrelsen ved fastsættelse af vurderingszonerne med, at projektets vindmøller er placeret ca. 9 km fra kysten, hvilket medfører, at vindmøllerne vil påvirke landskabet på lignende måde, som vindmøller placeret på land. Hertil uddybes det, at vindmøllerne særligt flere steder fra baglandet vil indgå i landskabsbilledet på en måde, som er sammenlignelig med en placering på land. Vindmøllernes kystnære placering er således baggrunden for, at anbefalingerne i Skov- og Naturstyrelsens rapport anvendes frem for rapporten *"Fremtidens havvindmølleplaceringer 2025 – en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller på havet"* udgivet af Energistyrelsen.¹²

Dernæst oplyses det, at nærzonen for det konkrete projekt er blevet fastsat til

¹⁰ Danmarks Miljøportal, <https://arealinformation.miljoeportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>.

¹¹ Store vindmøller i det åbne land - en vurdering af de landskabelige konsekvenser. Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen, januar 2007.

¹² Fremtidens havvindmølleplaceringer 2025 - en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller på havet, Energistyrelsen, april 2007. Fra Det Energipolitiske Udvalg. Rapporten indeholder en grafisk oversigt over synlighedsvurderingerne for vindmøller med en effekt på 3, 7,5 og 15 MW. Oversigten illustrer endvidere et tilnærmet bud på, hvor konsekvenszonerne for andre vindmøllestørrelser befinder sig. På baggrund heraf er der opstillet en tabel over anbefalede zonegrænser for 6 vindmølle typer i effektintervallet 3 – 15 MW. Det fremgår heraf, at der for vindmøller mellem 7,5 MW (totalhøjde 187,5 meter) og 10 MW (totalhøjde 215 meter) foreslås følgende konsekvenszoner; nærzone 0 – 13 km / 15 km, mellemzone 13 – 28 km / 15 – 31 km og fjernzone fra 28 km / 31 km.

0-5,7 km fra de planlagte vindmøller, og at zonen således ikke rækker ind over land, og således ikke er relevant for vurderingen af de visuelle forhold, landskabskarakteren og de landskabelige beskyttelsesinteresser. Det beskrives desuden, at en nærzone ifølge rapporten fra Skov- og Naturstyrelsen bl.a. defineres som et område, hvor vindmøller vil være dominerende i landskabet. Videre redegøres der for, at mellemzonen for projektet udgør 5,7-13 km fra vindmøllerne, og at der i vurderingen af de visuelle påvirkninger netop er fokus på mellemzonen, hvor det vurderes, at den primære påvirkning finder sted. Det oplyses, at idet den korteste afstand mellem kysten og projektets vindmøller er 8,9 km, fokuserer vurderingen sig på afstanden 8,9-13 km fra vindmøllerne. En mellemzone kendetegnes ifølge rapporten fra Skov- og Naturstyrelsen bl.a. som et område, hvor vindmøllerne er fremtrædende elementer i landskabet, men hvor afstanden er så stor, at der er en skalamæssig balance mellem vindmøllerne og de øvrige landskabselementer. Yderligere fremgår det, at påvirkninger i fjernzonen som defineres fra 13 til ca. 20 km fra vindmøllerne vurderes på et mere overordnet niveau. En fjernzone kendetegnes ifølge anbefalingerne i rapporten fra Skov- og Naturstyrelsen ved, at vindmøllerne i denne udstrækning fortsat er synlige i landskabet, men er underlagt andre, mere dominerende landskabselementer, og ikke længere påvirker landskabsoplevelsen i væsentlig grad.

Af figur 5-45 i miljøkonsekvensrapporten vises placeringen af vurderingszonerne på et kort over området samtidig med placeringerne for 12 udvalgte fotostandpunkter, som anvendes i den tilknyttede visualiseringsrapport for projektet. Af figuren ses det, at ni af fotostandpunkterne ligger på land inden for mellemzonen, og tre af fotostandpunkterne ligger på land inden for fjernzonen. Ingen fotostandpunkter ligger i nærzonen, som befinder sig på havet. I miljøkonsekvensrapporten oplyses det, at fotopunkterne er udvalgt i forhold til repræsentative lokaliteter for de forskellige landskabskarakterområder, lokaliteter med særlige visuelle oplevelsesværdier og beskyttelsesinteresser samt lokaliteter for visuelle forhold af særlig betydning for befolkningen. Desuden er der lagt vægt på at vælge lokaliteter, som illustrerer vindmøllerne set fra forskellig vinkel og forskellig afstand. Det beskrives, at de fleste visualiseringer er udarbejdet i mellemzonen, hvor intensiteten af påvirkningen vil være størst, men at der også er gennemført en række visualiseringer for fjernzonen for at belyse særlige lokale forhold, der gør sig gældende, og for at imødekomme borgerhenvendelser.

Visualiseringsrapporten, som er et bilag til miljøkonsekvensrapporten, består af i alt 12 fotostandpunkter. Det fremgår af rapportens redegørelse, at billederne i visualiseringsmaterialet er vist som dagsvisualiseringer, som så vidt muligt har været optaget i klart vejr med sol. Fotografierne er dog optaget i perioden oktober til november, som er kendetegnet ved at solen står lavt på himlen, dagene er forholdsvis korte og vejrforholdene ustadige, hvorfor det beskrives som værende umuligt at forudse solskin fuldstændigt. For at opnå et godt sammenligningsgrundlag er fotografierne derfor så vidt muligt optaget i en neutral lyssituation, så oplevelsen af vindmøllerne svarer til en klar dag med god sigtbarhed. Herudover fremgår det, at der for enkelte udvalgte fotostandpunkter tillige er billedvisualiseringer af vindmøllerne i natsituation, ved solnedgang samt i gråvejr for at give et indtryk af vindmøllernes synlighed

under forskellige lys- og vejrforhold. For hvert fotopunkt vises de eksisterende forhold og derefter en visualisering af vindmølleprojektet, og for nogle fotopunkter vises visualiseringerne som panoramabilleder.

Vurderingen af de visuelle påvirkninger i driftsfasen er ifølge miljøkonsekvensrapporten foretaget med udgangspunkt i visualiseringseksemplerne samt miljøkonsekvensrapportens beskrivelse af landskabskarakterområderne og af de landskabelige beskyttelsesinteresser. Til vurderingen anføres det desuden, at placering og opstillingsmønsteret, vindmøllevingernes rotation, topografien, lysafmærkninger og vejret påvirker de visuelle forhold.

Det vurderes i forhold til vurderingszoneinddelingen i miljøkonsekvensrapporten, at projektets vindmøller fra land ikke vil virke dominerende, idet nærzonen ikke rækker ind over land, men at de nærmeste vindmøller mod land i mellemzonen vil have en fremtrædende karakter. I fjernzonen vurderes det, at vindmøllerne vil være synlige, men ikke fremtrædende.

Videre vurderes det konkret i miljøkonsekvensrapporten, at projektet lokalt på stranden og i de høje klitter samt ved god sigtbarhed vil være fremtrædende om dagen i synsfeltet i flere retninger. Om natten vurderes intensiteten af projektet som middel, idet markeringslys vil være synlige. Længere inde i landet vurderes projektet at være synligt om dagen, men vurderes ikke at være af fremtrædende karakter. Samlet set vurderes intensiteten som høj, hvilket primært bygger på, at projektet vil ændre udsigten fra upåvirket til påvirket af tekniske anlæg, hvilket sammenstilles med et funktionstab. Yderligere er det til vurderingen inddraget, at der mod sydøst er tre vindmøller ved Hvide Sande, og at havvindmølleparken Horns Rev ved god sigtbarhed kan skimtes i horisonten. Det angives, at vindmøllerne ved Hvide Sande og Horns Rev ikke er inde for samme synsfelt som projektet, og at vurderingen af intensiteten for projektet for Vesterhav Syd Havvindmøllepark ikke ændres som følge af øvrige vindmøller i nærheden af projektområdet.

Af miljøkonsekvensrapporten vurderes det endvidere på baggrund af projektets udbredelse, intensitet og levetid på 25 år, at projektet vil medføre en væsentlig visuel påvirkning om dagen set fra stranden og toppen af de højeste klitter i mellemzonen. Om natten vurderes den visuelle påvirkning i samme område af moderat omfang. I fjernzonen langs strand og på toppen af klitterne nordøst og sydøst for projektet vurderes det, at vindmøllerne vil være fuldt synlige, men mindre og mindre fremtrædende med afstanden og den spidse vinkel til projektet. Langs fjernzonens strand og yderste klitter vurderes påvirkningen på grund af faldende intensitet og udbredelse, som gradvis aftagende fra moderat (ca. i afstanden 13-16 km fra projektet) til mindre og ubetydelig. Fra de yderste klitter og mod øst vurderes intensiteten ligeledes at falde om dagen og om natten i sammenhæng med afstanden. Hertil indgår i vurderingen, at der vil være forskelle i påvirkningen som følge af klitternes kuperede terræn. På nogle af de højeste klittoppe vil vindmøllerne være fuldt synlig og fremtrædende, og i nogle af lavningerne vil ingen af de nye vindmøller kunne ses, men være skjult bag de høje klitter. Yderligere vurderes det, at vindmøllerne med stigende afstand vil skjules i mindre grad, men til

gengæld vil blive mindre fremtrædende, og udgøre en mindre andel af synsvinklen. Dermed vil intensiteten falde gradvis med afstanden. I mellemzonen bag den yderste klitrække vurderes påvirkningen på grund af den varierende intensitet og udbredelse som moderat. I baglandets fjernzone vurderes påvirkningen på grund af den faldende intensitet og udbredelse som gradvist aftagende fra mindre til ubetydelig.

3.3.3 Støj

Energistyrelsen anfører i sin begrundelse for afgørelsen, at det er Miljøstyrelsen, der forvalter reglerne om støj fra vindmøller, og at Energistyrelsen lægger til grund, at den i miljøkonsekvensrapporten anvendte metode til beregning af støj fra vindmøllerne i driftsfasen er i overensstemmelse med den metode, der fremgår af bekendtgørelse om støj fra vindmøller, jf. bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 (vindmøllebekendtgørelsen), og at støjberegningerne er retvisende.

På baggrund af støjberegningerne og vurderingen af støjpåvirkningen i miljøkonsekvensrapporten er det Energistylsens vurdering, at støjen fra Vesterhav Syd Havvindmøllepark vil overholde gældende grænseværdier i henhold til vindmøllebekendtgørelsen.

For projektet isoleret set vurderes støjgrænserne overholdt i stor afstand fra kysten for både normal og lavfrekvent støj. I forhold til de kumulative virkninger vurderes støjgrænserne ligeledes overholdt for normal støj og lavfrekvent støj. Det fremgår af støjberegningerne for de tættest beliggende punkter i forhold til de eksisterende vindmøller ved Hvide Sande, at projektet ikke bidrager til en overskridelse af gældende støjgrænser, og at der for ingen af de støjfølsomme områder vil ske overskridelse af grænseværdierne som følge af projektet.

Af miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.8.1.2 og baggrundsrapporten¹³ om støjberegninger fremgår projektets luftbåren støjmæssige påvirkninger i driftsfasen.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at støjberegningerne er udført efter retningslinjerne i vindmøllebekendtgørelsen, og med inddragelse af Miljøstyrelsens vejledning om støj fra vindmøller.¹⁴

I tilknytning hertil fremgår det, at projektets støjberegninger tager højde for, at der er tale om vindmøller på havet, og at der derfor anvendes en anden terrænkorrektion end den korrektion, der anvendes for vindmøller på land. Det oplyses dog i den forbindelse, at der ved kystlinjen defineres en overgangszone fra kysten og 200 m ind i landet, og at der bag overgangszonen anvendes almindelig overfladedæmpning. Desuden oplyses det, at der ved beregninger for projektets vindmøller er taget højde for, at der ved vindmøller til havs er et ekstra bidrag fra støjens refleksion på havoverfladen, hvilket også er i overensstemmelse med bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.

¹³ Vesterhav Syd Wind Farm, Noise Impact Assessment, EMD International A/S, 27. april 2020.

¹⁴ Støj fra vindmøller, Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 1, 2012.

Endvidere oplyses det, at idet det vurderes, at sommerhuse har en lavere grad af lydisolation og dermed støjdæmpning, er der i beregningen af den lavfrekvente støj derfor skelnet mellem almindelige boliger og sommerhuse. Hertil angives det, at det udelukkende er sommerhuse beliggende i områder udlagt til sommerhusbebyggelse, som er omfattet af denne skelnen i beregningen.

Yderligere fremgår det, at der er foretaget en vurdering af den samlede støjpåvirkning med inddragelse af eksisterende vindmøller på land samt hav, og at støjberegningsmetoden inkluderer multiple refleksioner over vand.

Af baggrundsrapporten om støjberegninger til miljøkonsekvensrapporten fremgår det, at der til beregningerne er anvendt kildestøjsdata udført af SWEKO og akkrediteret af DANAK ud fra en Siemens Gamesa vindmølle i Østerild Testcenter dateret den 6. april 2020.

Støj for udendørs opholdsarealer

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens tabel 4-3, at støjgrænseværdierne for udendørs opholdsarealer indtil 15 m fra boliger i det åbne land udgør 42 dB(A) ved 6 m/s og 44 dB(A) ved en vindhastighed på 8 m/s.

For bolig- og sommerhusområder er støjgrænseværdierne for området derimod 37 dB(A) ved 6 m/s og 39 dB(A) ved en vindhastighed på 8 m/s.

Af miljøkonsekvensrapportens figur 4-7 fremgår støjudbredelsen for projektets planlagte vindmøller samt for eksisterende vindmøller på land i bolig- og sommerhusområder samt boliger på åbent land. Ifølge figuren udgør den maksimale beregnede støj 36,9 dB(A) ved 6 m/s og 38,5 dB(A) ved 8 m/s. Ingen udendørs opholdsarealer ved beboelse i bolig- og sommerhusområder vil dermed udsættes for mere en henholdsvis 37 dB(A) og 39 dB(A), og tillige vil ingen boliger i det åbne land udsættes for mere end henholdsvis 42 dB(A) og 44 dB(A) ved vindhastigheder på 6 og 8 m/s. Støjberegningerne viser, at projektet kan overholde de gældende grænseværdier.

Støj for indendørs arealer, lavfrekvent støj

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens tabel 4-4, at støjgrænseværdien for lavfrekvent støj er 20 dB(A) målt indendørs ved vindhastigheder på mellem 6 og 8 m/s for både bolig- og sommerhusområder og boliger i det åbne land.

Af figur 12 samt 13 i baggrundsrapporten for støjberegningerne redegøres for, at den lavfrekvente indendørs støj i forhold til bolig- og sommerhusområder samt boliger i det åbne land vil udgøre mellem 6,4 dB(A) og 14,6 dB(A) ved vindhastigheder på 6 og 8 m/s. Ingen bolig- og sommerhusområder samt boligområde i de åbne land vil således blive udsat for mere end 20 dB(A) ved vindhastigheder på 6 og 8 m/s. Støjberegningerne viser, at projektet kan overholde de gældende grænseværdier.

Samlet støjpåvirkning

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 4.8.1.3, at der er medregnet

støjbidrag fra eksisterende vindmøller.

Hertil redegøres der for, at der er udarbejdet en eksklusionszone i henhold til Miljøstyrelsens vejledning om støj fra vindmøller. Dette betyder, at hvis støjbidraget fra projektets havvindmøller er mindst 15 dB(A) svagere end støjbidraget fra de eksisterende vindmøller, kan der ses bort fra naboerne til eksisterende vindmøller, idet støjbidraget fra projektets vindmøller i henhold til Miljøstyrelsens vejledning, som udgangspunkt ikke vil have noget praktisk betydning for støjbelastningen for boligen eller det støjfølsomme område, og kan udelades af støjberegningerne. Dette er i henhold til grænseværdierne for lavfrekvent støj på 20 dB(A). I den forbindelse er det dog i henhold til vejledningen inddraget, at en 15 dB(A) eksklusionszone for projektet vil medføre, at lavfrekvent støj skal vurderes op til 17 km væk fra projektet, hvilket vurderes ikke miljømæssig relevant, hvorfor der i stedet for lavfrekvent støj vurderes ud fra en forskel mellem bidrag fra de nye og eksisterende vindmøller på 10 dB(A). Videre oplyses det, at inden for eksklusionsområdet vurderes støjpåvirkningen ved de boliger/områder med skærpede støjkrav/sommerhusområder, hvor den kumulerede støj fra vindmøller risikerer at være kritisk, for at undersøge, om støjgrænserne for det relevante punkt eller område er overholdt. Desuden oplyses, at der er medregnet støjbidrag fra eksisterende møller ud fra et forsigtighedsprincip om, at ethvert betydende bidrag fra vindmøller er medregnet for alle punkter/områder, der er vurderet eller revurderet. På den baggrund er der i beregningerne defineret en eksklusionszone for grænseværdien for støj minus 15 dB(A) (normal støj) og minus 10 dB(A) (lavfrekvent støj).

4. Klagers bemærkninger

Klager finder, at der ikke kan meddeles etableringstilladelse til Vesterhav Syd Havvindmøllepark navnlig henset til en række økonomiske aspekter og kritiske forhold i processen vedrørende havvindmølleprojektet, samt de naturmæssige ødelæggelser af det kystnære landskab.

Til støtte for påstanden, har klager navnlig anført følgende:

Områdets afgrænsning

- Klager oplyser, at der i forbindelse med opstillingsområdets afgrænsning alene er foretaget en screening 4 til 10 km. fra kysten, men ikke i området 4 til 20 km. fra kysten, der ellers var lagt op til ved Folketingets beslutning om de kystnære havvindmøller. Der er skabt en forventning om, at screening er sket i området 4 til 20 km. fra kysten.
- Indskrænkningen af opstillingsområdet skete reelt i perioden mellem et møde i Havvindmølleudvalget den 27. maj 2011 og en workshop i udvalget i juni 2011.
- Opstillingsområdets placering 4 til 10 km. fra kysten har i praksis været defineret på forhånd af Havvindmølleudvalget, inden projektet i 2012 blev lanceret 4 til 20 km. fra kysten, hvilket klager

finder yderst kritisabelt og vildledende.

- Det er klagers opfattelse, at der i VVM'en, der ligger til grund for etableringstilladelsen, burde være redegjort for en alternativ placering af havvindmøllerne 15 til 20 km. fra kysten, idet udviklingen inden for kabelteknologien har gjort det muligt at opstille havvindmøllerne længere ude på havet uden en fordyrende transformatorstation.
- I forhold til spørgsmålet om områdets afgrænsning og nærzonen henviser klager til Energistyrelsens rapport om opstilling af store vindmøller på havet fra 2007,¹⁵ hvoraf det om de anbefalede konsekvenszoner fremgår, at nærzonen ved en møllehøjde på ca. 200 meter er 0 til 14 km. fra kysten. Hele Holmsland Klit tangen er således nærzone.
- For projektet i denne sag har man anvendt konsekvenszonerne for landvindmøller beskrevet i Skov- og Naturstyrelsens rapport om store vindmøller i det åbne land,¹⁶ hvoraf det fremgår, at nærzonen for 200 meter høje vindmøller er ca. 0 til 6 km. og mellemzonen fra ca. 6 til 13 km.
- Det er klagers opfattelse, at nærzonen må være 0 til 14 km. fra kysten, idet Energistyrelsens rapport fra 2007 omhandler havvindmølleparker.

Processen

- Klager oplyser, at der er flere forhold, der har været kritisable og bemærkelsesværdige i processen, herunder bl.a. at det har været nødvendigt med flere visualiseringer af svingende karakter, som har været forelagt i flere omgange og af forskellige rådgivningsfirmaer. Efter klagers opfattelse hersker der usikkerhed omkring visualiseringerne.
- Havvindmølleudvalgets rolle og betydning har ikke kunnet afdækkes.
- Klager oplyser, at Havvindmølleudvalget, i forlængelse af et møde hos Energistyrelsen den 3. maj 2011, afholdte en workshop i juni 2011 under ledelse af Naturstyrelsen under Miljøministeriet. Klager anser mødet, workshoppen og hvad der foregik i den mellemliggende periode som afgørelse for processen, da forløbet omkring workshoppen bliver udslagsgivende for den administrative indskrænkning af screeningsområderne fra 4 til 10 km. fra kysten i stedet for den politisk besluttede afstand på 4 til 20 km. fra kysten. Det er bemærkelsesværdigt, at der på mødet den 3. maj 2011 tages udgangspunkt i, at vindmøllerne skal placeres mere end 10

¹⁵ Jf. note 12.

¹⁶ Jf. note 11.

km. fra kysten, mens dette ændres til det modsatte i forbindelse med workshopen, hvor møllerne nu skal placeres inden for 10 km. fra kysten. Klager oplyser, at det ikke har været muligt at få belyst forløbet mellem de to møder, hvilket virker påfaldende med den betydning, som denne del af forløbet omkring Havvindmølleudvalget efterfølgende har fået for projektet.

- Klager finder, at informationen til politikerne og lokalsamfundet har været mangelfuld og misvisende. Det er bemærkelsesværdigt, at Energistyrelsen har anvendt definitionen 4 til 20 km. fra kysten, når opstillingsområdet allerede i 2011 i praksis var indskrænket til 4 til 10 km. fra kysten.
- Det er kritisabelt, at byrådet i Ringkøbing-Skjern Kommune ikke på noget tidspunkt i processen er blevet informeret om, at en placering i området 10 til 20 km. fra kysten reelt var udelukket, og at området 10 til 20 km. fra kysten ikke ville blive screenet, ud over hvad der er gået forud for Havvindmølleudvalgets udpegning af de 6 egnede områder tilbage i 2011.

Den lavfrekvente støj og kildestøjen

- Beskrivelsen af nærzoneproblematikken er tillige væsentlig i kraft af, at der er usikkerhed om fremgangsmåden ved beregning og måling af den lavfrekvente støj.
- Klager oplyser, at der tilsyneladende er anvendt forskellige metoder ved bl.a. Horns Rev 3 og Østerild testmøllepark.
- Støjen fra havvindmøllerne havde afgørende betydning ved den planlagte placering blot 4 km. fra kysten, men den lavfrekvente støj vurderes også at have væsentlig betydning de 9 km. fra kysten, hvor møllerne påtænkes opført, da vindmøllerne er placeret inden for nærzonen i henhold til Energistyrelsens rapport fra 2007 om opstilling af store vindmøller på havet.
- Klager oplyser, at det er bemærkelsesværdigt, at der er forskel i VVM-redegørelserne for Vesterhav Syd Havvindmøllepark og Kriegers Flak Havvindmøllepark for så vidt angår den lavfrekvente støj. I forbindelse hermed har klager henvist til baggrundsrapporten om beregning af støj for henholdsvis Kriegers Flak Havvindmøllepark¹⁷ og Vesterhav Syd Havvindmøllepark.¹⁸
- Klager er uforstående overfor, at kildestøjen for mølletypen er forskellig for de to havvindmølleparker til trods for, at der er tale om den samme vindmølle fra Siemens, hvorfor begge opgørelser efter klagers opfattelse ikke kan være korrekte.

¹⁷ Kriegers Flak Wind Farm, Noise Impact Assessment, 8. October 2019, EMD International A/S.

¹⁸ Vesterhav Syd Wind Farm, Noise Impact Assessment, 27. april 2020, EMD International A/S.

- Når man ser på grænseværdien for lavfrekvent støj på 20db(A) ved en vindhastighed på 8 m/s, så vil grænseværdien sammenholdt med Kriegers Flak Havvindmøllepark betyde, at en god del af Holmsland Klit vil befinde sig inden for området med over 20db(A) lavfrekvent støj for sommerhusbebyggelse. Ser man må VVM'en for Vesterhav Syd Havvindmøllepark, ser det helt anderledes ud, hvilket efter klagers opfattelse ikke kan være korrekt. Det lader til, at man har nedjusteret kildestøjen, så det passer bedre med afstanden til kysten for Vesterhav Syd Havvindmøllepark.
- Klager bemærker, at der opføres en anden vindmølletype, end der er fremlagt støjberegninger for, da den mølletype, der planlægges opstillet er på 8,4 MW i modsætning til den anvendte mølletype i materialet,¹⁹ som kun er på 8,0 MW. Klager bemærker videre, at der ikke er udført og fremlagt lydmålinger for den eksakte mølletype.

Turismen

- Der er ikke foretaget en undersøgelse af den socioøkonomiske påvirkning på turismen til trods for, at dette er et krav i henhold til OSPAR 2008-konventionens kapitel 10. Kravene til udarbejdelsen af en VVM-redegørelse er således ikke opfyldt.
- Det opfylder ikke kravet i henhold til OSPAR 2008-konventionens kapitel 10, at turismen blot er beskrevet med 7 linjer i VVM-redegørelsen fra april 2015.
- Det er klagers opfattelse, at OSPAR-konventionen har bindende virkning for Danmark.
- De forhold, at turismen udgør Ringkøbing-Skjern Kommunes største erhverv, og at området var Danmarks mest besøgte turistdestination i 2020, bevirker, at der efter klagers opfattelse skal foretages en vurdering af påvirkningen på turismen, herunder særligt den erhvervsmæssige effekt i området.

Økonomien

- Til trods for markant ændrede præmisser for energimarkeret alene i årene 2014-2016 forud for indgåelsen af koncessionsaftalen med Vattenfall er økonomien ikke blevet vurderet, siden der blev udarbejdet en generisk business case i 2014. Klager henviser til, at priserne på olie – og dermed energi – i disse år faldt som følge af, at man påbegyndte indvinding af skifferolie, samt at prisen for havvindmøllestrøm faldt med en tredjedel.
- Det er kritisabelt, at projektet fastholdes med begrundelsen om, at der er indgået en koncessionsaftale, når man tager i betragtning, at

¹⁹ Energiklagenævnet forstår klagepunktet således, at der henvises til baggrundsmaterialet om støjberegningerne for projektet.

Vattenfall få måneder efter indgik en aftale om opførelsen af en hollandsk vindmøllepark uden tilskud og 20 km. fra kysten.

- Med et tilskud på ca. 3 milliarder kr. for Vesterhav Syd og Vesterhav Nord havvindmølleparker, bør de økonomiske konsekvenser og muligheder for en væsentlig besparelse vurderes set i lyset af, at omkostninger forbundet med opførelsen af havvindmøller og produktion af havvindmøllestrøm er mere end halveret de senere år. Denne omkostningsfordel bør indebære en revurdering af koncessionsaftalen. Klager henviser til, at Frankrig har genforhandlet havvindmølleaftaler.
- Efter klagers opfattelse, er det påfaldende, at Energistyrelsen ikke har været lydhør over for det faktum, at der mangler kapacitet i el-nettet. Klager henviser til, at der i 2020 i Danmark er udbetalt ca. 400 mio. kr. i statstilskud for at standse produktionen fra vindmøller grundet overproduktion, samt at tyske energiinvestorer opkøber danske vindmølleparker for at neddrøse elproduktionen.
- Det er klagers opfattelse, at Energiklagenævnet bør foretage en samlet vurdering af projektets altoverskyggende påvirkning af kystens natur ved havtangen ”Holmsland Klit” sammenholdt med, at risikoen for den negative indvirkning på turismen ikke er analyseret.

Andre synspunkter

- Udviklingen i vindmøllestørrelser fra 14 – 16 MW, opførelsen af Thor Havvindmøllepark, lanceringen af energiøer samt begrænsningerne i transmissionsnettet har reelt gjort projektet utidssvarende med et urentabelt tilskudsparadigme. Med det nye Thor-projekt er det oplagt, at ændre placeringen til over 30 km. fra kysten, f.eks. i forbindelse med Thor Havvindmøllepark.
- De økonomiske aspekter sammenholdt med de naturmæssige ødelæggelser samt den omstændighed, at der har været flere kritisable forhold i processen, bør definitivt føre til en afvisning af projektet.

5. Energistyrelsens bemærkninger

Energistyrelsen finder, at afgørelsen af 14. december 2020 skal stadfæstes.

Til støtte for påstanden, her Energistyrelsen anført følgende:²⁰

Områdets afgrænsning

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der klages over processen for Havmølleudvalgets screening og den politiske beslutning om de kystnære områder.

²⁰ De nedenstående bemærkninger er citeret fra Energistyrelsens bemærkninger til klagen af 10. februar, 15. februar og 13. april 2021.

- Energistyrelsen bemærker, at det specifikt fremgår af energiaftalen fra 2012, at der fra politisk side ønskes en udbygning med havvindmølleparker i større afstand fra kysten såvel som kystnære havvindmølleparker, der skal etableres tættere på land og for at nedbringe omkostninger til etablering og vedligeholdelse. Det skal ligeledes bemærkes, at rapporten Fremtidens havvindmølleplaceringer 2025 (Energistyrelsen 2007) giver anbefalinger i forhold til placering af fremtidens havvindmølleparker og ikke rummer egentlige beslutninger om placering.
- I forhold til indskrænkningen af opstillingsområdet bemærker Energistyrelsen, at Havmølleudvalgets screening offentliggjort i juni 2012 er endt med en anbefaling af et opstillingsområde beliggende mellem fire og ti kilometer fra kysten ud fra en afvejning af en lang række arealinteresser. Den egentlige beslutning om at lade Vesterhav Syd-området indgå i udbuddet blev således truffet politisk af forligskredsen bag Energiaftalen af 22. marts 2012 ved Kystmølleaftalen af 26. november 2012.
- I forhold til miljøkonsekvensrapportens brug af zonedefinitionen fra rapporten Store vindmøller i det åbne land – en vurdering af de landskabelige konsekvenser (Skov- og Naturstyrelsen 2007) og ikke definitionen fra rapporten Fremtidens havvindmølleplaceringer 2025 – en vurdering af de visuelle forhold ved opstilling af store vindmøller på havet (Energistyrelsen 2007) skal Energistyrelsen bemærke, at definitionen bl.a. er valgt, fordi de kystnære vindmøller ofte vil blive opfattet i landskabet på samme måde som vindmøller på land, og for at skabe konsistens i forhold til den tidligere miljøvurdering i 2015, hvor denne definition også blev benyttet.
- Konsekvenszonering er et redskab, der ofte benyttes i forbindelse med planlægning af vindmøller eller andre høje byggerier og vurdering af visuelle påvirkninger, men der er ikke tale om et lovfastsat metodekrav eller udtryk for en tærskelværdi eller lignende for den visuelle påvirkning.
- Energistyrelsen vurderer ikke, at miljøkonsekvensrapporten fejlagtigt beskriver de visuelle eller landskabelige påvirkninger fra projektet på grund af den valgte definition af konsekvenszonerne. Styrelsen vurderer endvidere, at forskellen mellem afstandsgrænsen for nærzonen og mellemzonen på hhv. 5,7 km og 13 km fra vindmøllerne ikke er af væsentlig betydning for hverken den konkrete beskrivelse af den visuelle eller landskabelige påvirkning.
- Den anvendte definitionen af konsekvenszonerne har således heller ikke haft som konsekvens, at f.eks. visualiseringspunkter er blevet fravalgt, eller at miljøkonsekvensrapporten på anden måde

undervurderer eller undlader at beskrive den visuelle og landskabelige påvirkning. Det er Energistyrelsens vurdering, at projektet må forventes at medføre en væsentlig visuel påvirkning. Det fremgår også af konklusionerne i rapporten, hvilket også er Energistyrelsens vurdering i sagen, at projektet må forventes at medføre en væsentlig visuel påvirkning.

- Energistyrelsen skal ligeledes gøre opmærksom på, at definitionen af konsekvenszonerne ikke har haft betydning for vurderingen af miljøpåvirkningerne og for styrelsens afgørelse i sagen.

Processen

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der klages over Havmølleudvalgets screeningsproces.
- Havmølleudvalget gennemførte i 2011-2012 en screening af området inden for 20 km fra kysten [...] ²¹ for at finde egnede placeringer til kystnære havvindmølleparker. Screeningen skete på baggrund af den daværende regerings ønske om etablering af vindmølleparker tættere på kysten end de egentlige havvindmølleparker.
- Udpegningen af Vesterhav Syd-området, såvel som de øvrige kystnære områder, er resultatet af Havmølleudvalgets samlede afvejning af en række væsentlige arealinteresser som eksempelvis sejlads, råstofinteresser og naturhensyn, herunder trækruter for fugle, og visuelle aspekter i forhold til det politiske ønske om kystnære vindmøller for at reducere anlægs- og driftsomkostninger. Afgrænsningen af områderne skete under inddragelse af en række myndigheder med arealinteresser på havet.
- Det skal her bemærkes, at 9 ud af de 16 områder, der blev identificeret i screeningsrapporten fra 2012, rakte ud over 10 km fra kysten. På baggrund af screeningsrapporten med tilhørende visualiseringer og SMV blev der foretaget en høring i perioden 26. juni til 26. august 2012, før der i forligskredsen blev truffet beslutning om de endelige områder, der skulle forberedes til udbud.
- Screeningen udelukkede således ikke, at der også ville kunne opstilles vindmøller andre steder, hvilket også fremgår af screeningsrapporten af juni 2012.

Den lavfrekvente støj og kildestøjen

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der stilles spørgsmålstegn ved støjberegningen, og hvorfor den adskiller sig fra Kriegers Flak.

²¹ Energiklagenævnets red.

- Der er i forbindelse med støjberegningerne for Vesterhav Syd benyttet kildestøjsdata fra den konkrete mølletype, der skal opstilles. Dette var ikke tilfældet med Kriegers Flak, da disse data endnu ikke var tilgængelige, hvorfor kildestøjen i støjberegningerne var estimeret (ud fra et forsigtighedsprincip for ikke at undervurdere støjen). Energistyrelsen bemærker, at Vattenfall i forbindelse med miljøvurderingen har rådført sig hos Miljøministeriet, der administrerer vindmøllebekendtgørelsen, for at bekræfte rigtigheden af at bruge de anvendte data om kildestøj og skal i øvrig[t] bemærke, at støjberegningerne for det konkrete projekt er udført i henhold til vindmøllebekendtgørelsen.²²
- Energistyrelsen henviser i øvrigt til høringsnotatet fra anden offentlighedsfase offentliggjort sammen med afgørelsen, hvor der er redegjort for forskellen i kildestøj og skal derudover bemærke, at Kriegers Flak projektet består af 72 vindmøller, hvilket også har betydning for støjberegningerne.
- Energistyrelsen gør opmærksom på, at kildestøjen, der benyttes i støjberegningerne til miljøkonsekvensrapporten for Vesterhav Syd er fra den samme mølletype, der opstilles på Vesterhav Syd og Nord. Vindmølletypen SG 8.0-167 DD, SG DD-167 er en såkaldt fleksibel konfiguration, hvor vindmøllens nominelle effekt eller *rated power* afhænger af vindhastighed og temperatur. For Vesterhav Syd og Nord benyttes en konfiguration med en *rated power* på 8,4 MW.
- Vattenfall har benyttet kildestøjsdata fra Siemens Gamesa, udført af SWECO og akkrediteret af DANAK, fra en højere ydende konfiguration af den samme vindmølletype, der opstilles på Vesterhav Syd og Nord, med en *rated power* på 8,6 MW.^[23]
- Det fremgår ligeledes af den endelige evalueringsrapport, der ligger til grund for typecertifikatet for vindmølletypen registreret hos Energistyrelsen, der omfatter 8,4 MW-varianten af vindmølletypen, at kildestøjsmålingerne fra 8,6 MW-varianten er i overensstemmelse med den danske støjbekendtgørelse og dermed kan ligge til grund for typecertificering i henhold til de danske regler om typecertificering af vindmøller.
- Kildestøjen benyttet i støjberegningerne er dermed fra samme mølletype, som benyttes til projektet, og derudover målt på baggrund af en lidt højere *rated power*, 8,6 MW, end de 8,4 MW, der benyttes til projektet. Der er dermed ikke tale om kildestøjmålinger fra en mølletype med en lavere effekt på 8.0 MW, der poten-

²² Bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

²³ Energistyrelsen henviser i forbindelse hermed til side 9 og 23 i baggrundsrapporten om vindmøllestøj til miljøkonsekvensrapporten.

tielt kunne underestimere kildestøjen, som anført i bemærkningerne fra klager.

- Energistyrelsen henviser i øvrigt til, at der i Miljøstyrelsens vejledning til støjbekendtgørelsen, side 7, (Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 1/2012) er anført, at der, i forhold til om målinger af kildestyrke for støj kan anses for retvisende, kan lægges vægt på, om møllerne er omfattet af samme typecertifikat. Ændringer i typecertifikatet kan nemlig betyde, at vindmøllen eksempelvis benytter andre komponenter, der medfører ændringer i kildestøjen.
- Energistyrelsen anser dermed de anvendte data om kildestøj fra vindmøllen for retvisende som grundlag for støjberegningerne og som grundlag for afgørelsen af 14. december 2020 og i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.^[24]

Turismen

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der klages over manglende vurdering af påvirkning på turismen herunder i henhold til OSPAR-konventionen.
- Energistyrelsen bemærker, at det ikke er et krav i miljøvurderingsloven eller i henhold til VVM-direktivet at belyse et projekts erhvervsøkonomiske eller socioøkonomiske konsekvenser. Som det også fremgår af Energistyrelsens afgrænsningsudtalelse til miljøkonsekvensrapporten har turisme skulle inddrages i forhold til påvirkningen af rekreative, landskabelige og visuelle forhold, men ikke i forhold til økonomiske konsekvenser.^[25]
- Energistyrelsen skal ligeledes bemærke, at OSPAR-konventionens kapitel 10 ikke stiller krav om vurdering af socioøkonomiske påvirkninger eller indvirkning på turismeerhvervet i forbindelse med VVM af havvindmølleparker. Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der ikke henvises til selve konventionen, men derimod en rapport om havvind udgivet af OSPAR-Kommissionen i 2008²⁶ med en overordnet vurdering af mulige påvirkninger fra havvindmølleparker såvel som retningslinjer for miljømæssige overvejelser i forbindelse med udbygning af havvind, hvor turisme fremgår under forhold, som kan blive påvirket, og hvor der kan være potentiel konflikt.^[27]

²⁴ Energistyrelsen har i forbindelse med klagepunktet om den lavfrekvente støj fremsendt typecertifikatet for den vindmølletype, der opstilles for Vesterhav Syd og Vesterhav Nord havvindmølleparker samt evalueringsrapporten for typecertifikatet. Begge sagsakter indeholder følsomme virksomhedsoplysninger, hvorfor de ikke er blevet udleveret til parterne i forbindelse med Energiklagenævnets behandling af sagen.

²⁵ Energistyrelsen gør i de supplerende bemærkninger til sagen af 15. februar 2021 opmærksom på, at projektets forventede indvirkning på turismen er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.14.

²⁶ OSPAR-Commission (2008): Assessment of the environmental impact of offshore windfarms.

²⁷ Energistyrelsen anfører i de supplerende bemærkninger af 13. april 2021 i tilknytning hertil, at der

- Retningslinjerne, der i øvrigt ikke er bindende, stiller dog ikke krav om socioøkonomiske eller erhvervsøkonomiske vurderinger i forbindelse med en miljøvurdering og henviser i øvrigt til, at miljøvurdering af de konkrete projekter sker i henhold til reglerne i VVM-direktivet.
- Energistyrelsen skal gøre opmærksom på, at projektets påvirkning på rekreative og landskabelige forhold fremgår af miljøkonsekvensrapporten.

Økonomi

- Energistyrelsen forstår klagen sådan, at der klages over manglende samfundsøkonomisk og økonomisk vurdering, herunder i forhold til turisme.
- Energistyrelsen skal bemærke, at det ikke er et krav i miljøvurderingsloven eller i henhold til VVM-direktivet at belyse et projekts erhvervsøkonomiske konsekvenser. Som det også fremgår af Energistirelsens afgrænsningsudtalelse til miljøkonsekvensrapporten har turisme skulle inddrages i forhold til påvirkningen af rekreative, landskabelige og visuelle forhold, men ikke i forhold til erhvervsmæssige konsekvenser.
- Energistyrelsen henviser til høringsnotatet fra anden offentlighedsfase, hvor der er redegjort for, at Energistyrelsen eller klima-, energi- og forsyningsministeren ikke har grundlag for at ophæve aftalen med Vattenfall og ikke har foretaget beregninger af økonomien i at flytte projektet, fordi kontrakten fastholdes.
- Energistyrelsen skal her bemærke, at udviklingen på havvindområdet med lavere omkostninger til opstilling og drift ikke ændrer på, at der er indgået en kontrakt mellem den danske stat og Vattenfall, som ønskes fastholdt.

6. Vattenfalls bemærkninger

Vattenfall finder, at afgørelsen af 14. december 2020 skal stadfæstes.

Til støtte for påstanden herom har Vattenfall henvist til Energistirelsens bemærkninger til klagen.

Vattenfall har ikke indsendt yderligere bemærkninger til klagers og Energistirelsens supplerende bemærkninger til klagen.

7. Retsgrundlaget

Retsgrundlaget fremgår af bilag til denne afgørelse.

ikke er tale om en del af OSPAR-konventionen eller et tillæg til konventionen, men et vejledende dokument fra OSPAR-Kommissionen.

8. Energiklagenævnets begrundelse for afgørelsen

8.1 Energiklagenævnets prøvelse og kompetence

Energiklagenævnet konstaterer, at klagen indeholder klagepunkter over etableringstilladelsen efter VE-loven samt klage over den udarbejdede miljøvurdering.

Det fremgår af VE-lovens § 66, stk. 1, at Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af Klima-, Energi og Forsyningsministeren efter denne lov eller regler fastsat i medfør af loven.

Af VE-lovens § 67, stk. 1, fremgår endvidere, at der kan klages over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 25, såfremt afgørelsen tillige er omfattet af lovens §§ 27 og 28 og lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (herefter miljøvurderingsloven²⁸).

Energiklagenævnet bemærker, at Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020 er truffet i medfør af VE-lovens § 25 (etableringstilladelser), der forudsætter iagttagelse af VE-lovens § 27. Det fremgår af § 27, stk. 1, at det med henblik på at undgå skade på udpegede internationale naturbeskyttelsesområders integritet er et krav, at anlægsprojekter omfattet af lovens § 25, der kan påvirke sådanne områder væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for udpegede internationale naturbeskyttelsesområder. Meddelelsen af tilladelsen af 14. december 2020 efter § 25 i VE-loven er endvidere sket under iagttagelse af § 2, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelse nr. 1476 af 13. december 2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet. I den konkrete sag tager Energiklagenævnet alene stilling til VE-lovens § 27, stk. 1.

Videre bemærker Energiklagenævnet, at det fremgår af § 9, stk. 1, nr. 3, i bekendtgørelse nr. 913 af 30. august 2019 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM),²⁹ at en tilladelse i henhold til § 25 i VE-loven helt eller delvist erstatter tilladelsen efter § 25 i miljøvurderingsloven, jf. miljøvurderingslovens § 15, stk. 3. Tilladelsen efter VE-lovens § 25 meddeles derfor på grundlag af en miljøvurdering efter miljøvurderingsloven eller regler fastsat i medfør af § 4, stk. 4, i miljøvurderingsloven.

Eftersom Energistyrelsens tilladelse er meddelt under iagttagelse af VE-lovens § 27, stk. 1, og miljøvurderingsloven, kan klager påklage de miljømæssige forhold i afgørelsen til Energiklagenævnet, jf. VE-lovens § 67, stk. 1.

Miljøvurderingslovens regler indebærer, at projekter, der på grund af deres

²⁸ Lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

²⁹ Bekendtgørelsen er i dag ophævet og erstattet med bekendtgørelse nr. 244 af 22. februar 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Den omhandlede bestemmelse findes i denne bekendtgørelses § 10, stk. 1, nr. 3.

art, dimensioner eller placering kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke må påbegyndes, før myndigheden jf. § 17, skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet. Der er for projektet udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, som indeholder en vurdering af de miljømæssige påvirkninger, herunder en habitatvurdering af projektets eventuelle påvirkninger af Natura 2000-områder³⁰ i form af en Natura 2000-væsentlighedsvurdering samt en vurdering af projektets eventuelle påvirkninger af bilag IV-arter³¹ i henhold til habitatbekendtgørelsen,³² jf. habitatdirektivet,³³ og for fugle, jf. fuglebeskyttelsesdirektivet.³⁴

Energistyrelsen under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er godkendende myndighed for elanlægget på havet, mens Miljøstyrelsen under Miljøministeriet er godkendende myndighed for landanlæggene. Energiklagenævnet har i henhold til VE-lovens bestemmelser alene kompetence til at behandle klager over etableringstilladelsen samt de miljømæssige forhold for den del af projektet, der vedrører elanlægget på havet, eller som er en følge heraf – herunder det interne kabelnet på havet samt ilandføringskablerne frem til ilandføringspunkterne på land – men ikke projektet på land.

Det ligger således uden for Energiklagenævnets kompetence at tage stilling til den forudgående politiske beslutning og grundlaget for afgrænsningen af koncessionsområdet for den kystnære placering af Vesterhav Syd Havvindmøllepark – herunder bl.a. Havvindmølleudvalgets rolle og udvalgets screeningsrapport og -proces – samt inddragelsen og den generelle orientering af offentligheden i forbindelse hermed, da der er tale om forhold, som ikke omhandler den konkrete afgørelse af 14. december 2020 og de miljømæssige forhold heri.

Om Energiklagenævnets kompetence bemærker nævnet videre, at der, som følge af Energiklagenævnets tidligere afgørelse af 20. december 2018, er udarbejdet en ny miljøvurdering af Vesterhav Syd Havvindmøllepark, som beskriver de forventede miljøpåvirkninger fra det konkrete projekt. Med baggrund heri har Energistyrelsen i tilladelsen af 14. december 2020 fastsat nye miljøvilkår, der erstatter vilkårene i tilladelsen fra 2016, som omhandlede vurderingen af projektets indvirkninger på miljøet. Som følge heraf bemærkes, at Energiklagenævnet alene forholder sig til de miljømæssige forhold i tilladelsen af 14. december 2020, som har baggrund i miljøkonsekvensrapporten af den 1. maj 2020.

8.2 Miljøvurderingsprocessen

Formålet med miljøvurderingsreglerne er at sikre, at der gennemføres en vurdering af virkningerne på miljøet som grundlag for beslutningen om at give

³⁰ Betegnelsen for et europæisk netværk af særligt beskyttede naturområder i EU, der skal beskytte og bevare særlige levesteder for dyr og planter eller særlige fuglearter.

³¹ Udvalgte dyre- og plantearter, som medlemslande af EU efter habitatdirektivet er forpligtet til generelt at beskytte, både inden for og uden for Natura 2000-områderne.

³² Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

³³ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

³⁴ Europaparlamentets og rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle.

eller afslå tilladelse til projekttyper, der kan påvirke miljøet væsentligt.

Efter miljøvurderingslovens § 25 træffer den kompetente myndighed på grundlag af bygherres ansøgning, miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger, resultatet af de høringer, der er foretaget, og myndighedens begrundede konklusion, afgørelse om, hvorvidt projektet kan tillades.

Energiklagenævnet bemærker, at miljøvurderingsprocessen også omfatter myndighedens begrundede konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultatet af myndighedens undersøgelse af de fremlagte oplysninger og myndighedens egen supplerende undersøgelse.

Det fremgår af bekendtgørelsen om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter, at en tilladelse i henhold til § 25 i VE-loven helt eller delvist erstatter tilladelsen efter § 25 i miljøvurderingsloven, jf. miljøvurderingslovens § 15, stk. 3. Af miljøvurderingslovens § 15, stk. 3, fremgår videre, at tilladelser, som helt eller delvist erstatter en tilladelse efter § 25, skal meddeles på baggrund af en miljøvurdering efter lovens regler.

Ved miljøvurdering af konkrete projekter forstås efter miljøvurderingslovens § 5, nr. 5, litra a til e, en proces, der består af bygherrens udarbejdelse og fremlæggelse af en miljøkonsekvensrapport samt den kompetente myndigheds høringer af offentligheden og berørte myndigheder. De indholdsmæssige krav til miljøkonsekvensrapporten fremgår af § 20. Processen omfatter endvidere myndighedens undersøgelse af de i miljøkonsekvensrapporten fremlagte oplysninger og eventuelle supplerende oplysninger, herunder oplysninger modtaget i forbindelse med de foretagne høringer. Myndigheden skal efter 24, stk. 1, herunder sikre sig, at miljøkonsekvensrapporten opfylder kravene i § 20. Endvidere omfatter processen myndighedens begrundede konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultatet af myndighedens undersøgelse af de fremlagte oplysninger og myndighedens egen supplerende undersøgelse. Det er et krav, at myndighedens begrundede konklusion indarbejdes i afgørelse om tilladelse efter § 25 eller afgørelse om tilladelse efter anden lovgivning.

En begrundet konklusion er myndighedens egen selvstændige afvejning og vurdering af de oplysninger m.v., som bygherren har fremlagt, myndighedens egne supplerende oplysninger, og oplysninger, som er fremkommet under høringerne. Den skal efter § 5, nr. 5, litra d, udgøre en del af myndighedens afgørelse, men er ikke en afgørelse i sig selv. Myndigheden kan således ikke blot henholde sig til indholdet af bygherrens miljøkonsekvensrapport, men skal i en afgørelse om tilladelse til projektet indarbejde sin egen begrundede konklusion om de væsentlige indvirkninger på miljøet, som projektet vil have.

Det gælder også, når afgørelsen træffes i form af en etableringstilladelse efter VE-lovens § 25, som erstatter en tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25.

Energistyrelsen har i begrundelsen for sin afgørelse med henvisning til miljøkonsekvensrapporten forholdt sig konkret til projektets alternative placeringer og væsentlige påvirkninger, bl.a. for så vidt angår landskab, visuelle forhold, og støj, som er de forhold, klagen omhandler.

Energiklagenævnet lægger i det følgende til grund, at denne del af Energistyrelsens begrundelse samtidig udgør den begrundede konklusion efter miljøvurderingsloven, og at styrelsen herved også har vurderet, at miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, jf. lovens § 24, stk. 1.

8.2.1 Projektets alternative placeringer

Det fremgår af miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 2, nr. 4, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse af de rimelige alternativer, som bygherren har undersøgt, og som er relevante for projektet og dets særlige karakteristika, samt en angivelse af hovedårsagerne til det trufne valg, herunder en sammenligning af miljøpåvirkningerne.

Endvidere skal miljøkonsekvensrapporten indeholde en oversigt over de væsentligste alternativer samt alternative placeringer, som herudover har været undersøgt. Yderligere skal rapporten indeholde en beskrivelse af konsekvenserne af, at anlægget ikke gennemføres (0-alternativet), samt oplysninger om de vigtigste grunde til valg af alternativ under hensyn til virkningerne på miljøet.³⁵

Det er tilstrækkeligt, at oversigten over alternativer giver offentligheden og myndigheder en mulighed for at vurdere det ønskede projekt i forhold til andre realistiske alternativer. Afgørende er, om der kan siges at være tilvejebragt det fornødne grundlag for en beslutning. Det kan således ikke kræves, at der foretages en indgående belysning af (alle) andre alternativer.³⁶

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, for så vidt angår beskrivelsen af alternativer, jf. § 20, stk. 2, nr. 4.

Energiklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det af miljøkonsekvensrapporten fremgår, at der er undersøgt andre alternative placeringer af vindmøllerne i koncessionsområdet. Videre har nævnet lagt vægt på, at der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet og vurderet et 0-alternativ.

Energiklagenævnet finder således, at Energistyrelsen i tilstrækkelig grad har forholdt sig til alternative placeringer ved projektet inden for koncessionsområdet i sin begrundede konklusion.

Energiklagenævnet bemærker, at nævnet ikke kan tage stilling til, om en afgørelse er hensigtsmæssig eller rimelig i forhold til f.eks. omboendes interesser. Miljøvurderingsreglerne fastsætter ikke regler for, hvad der kan besluttes

³⁵ Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven pkt. 5.

³⁶ Vejledning nr. 9339 af 12. marts 2009 om VVM i planloven pkt. 5.

af politiske, økonomiske eller andre grunde, men stiller alene krav til grundlaget for beslutningerne. Nævnet kan således ikke efter miljøvurderingsreglerne tage stilling til, om vindmøller ud fra et politisk og generelt synspunkt skal placeres længere ude på havet.

8.2.2 Landskabet og visuelle forhold

Miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 4, nr. 4, fastslår, at en miljøkonsekvensrapport på en passende måde skal påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på blandt andet landskabet.

Miljøvurderingsloven indeholder ikke krav om visualiseringer, men forudsætter en beskrivelse og vurdering af projektets landskabelige påvirkning. Visualiseringer anvendes i miljøkonsekvensrapporter dog ofte som led i en passende måde at beskrive projektets landskabelige påvirkning på.

En visualisering kan beskrives som en afbildning af et påtænkt projekt, der skal skabe overblik, forståelse og en – så realistisk som muligt – oplevelse af anlæggets påvirkning af omgivelserne. Visualiseringer er et nyttigt værktøj til at give beslutningstagere og borgere oplysning om, hvordan man må forestille sig, at projektet vil se ud.

En visualisering skal, såfremt den foretages, være af tilstrækkelig høj kvalitet. Miljøkonsekvensrapportens visualiseringer skal være gennemarbejdede og så vidt muligt rensat for fejlkilder. Endvidere bør eventuelle usikkerheder og unøjagtigheder ved en visualisering oplyses i forbindelse med den konkrete visualisering.³⁷

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, for så vidt angår vurderingen af projektets virkninger på landskabet, jf. § 20, stk. 4, nr. 4.

Energiklagenævnet har herved lagt vægt på, at miljøkonsekvensrapporten indeholder en beskrivelse og vurdering af projektets visuelle påvirkning, og at der ved vurderingen er inddraget påvirkningen af landskabet m.v.

Hertil har Energiklagenævnet lagt vægt på, at der til miljøkonsekvensrapporten er inddraget beskrivelser af området, herunder landskabsforhold og landskabelige beskyttelsesinteresser samt eksisterende vindmøller og billeder i normalt perspektiv og panorama fra forskellige placeringer og ved diverse vejrforhold.

Dernæst har Energiklagenævnet lagt vægt på, at det i miljøkonsekvensrapporten er vurderet, at vindmøllerne vil være synlige fra alle zoner, og at projektet vil påvirke udsigten i landskabet. Det fremgår, at projektet vil medføre en visuel påvirkning i mere eller mindre omfang fra stort set alle dele af landskabet. Videre vurderes det, at projektet i mellemzonen medfører en væsentlig

³⁷ Se Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 23. december 2020, sagsnr. 18/04720, 18/06435, 18/04719, 18/04777, 18/04773, 18/04776 og 18/04778.

og høj visuel påvirkning set fra stranden og fra toppen af de højeste klitter. Desuden har nævnet lagt vægt på, at det vurderes, at alene forskelle i klitlandskabets kuperede terræn vil kunne have en afskærmende effekt ved lavninger, og at intensiteten af projektet alene vurderes aftagende med afstanden til projektet. Nævnet finder således, at projektet i miljøkonsekvensrapporten er vurderet til at have en betydelig visuel påvirkning, og at visualiseringsmaterialet giver et tilstrækkeligt dækkende indtryk af påvirkningerne af det samlede projekt.

I tilknytning hertil har Energiklagenævnet lagt vægt på, at den visuelle påvirkning inden for en afstand af 13 km fra projektet i miljøkonsekvensrapporten vurderes at være væsentlig uanset zoneinddelingen i mellemzone, der anvendes i miljøkonsekvensrapporten.

I forhold til miljøkonsekvensrapportens anvendelse af konsekvenszoner, herunder definitionen af nær-, mellem- og fjernzoner, konkluderer Energiklagenævnet, at lovgivningen ikke fastsætter bestemte metodekrav eller tærskelværdier til beskrivelsen af den visuelle og landskabelige påvirkning.

Endvidere finder Energiklagenævnet, at projektets påvirkning er tilstrækkeligt behandlet i Energistyrelsens begrundede konklusion. Nævnet lægger herved vægt på, at Energistyrelsen har anført, at projektet vil medføre en væsentlig visuel påvirkning, og har inddraget forstyrrelse af landskab, oplevelsesværdi, udsigten og de rekreative oplevelser i området samt påvirkning af kulturarven. Energistyrelsen har desuden henvist til, at det ikke er muligt at nedbringe den generelle visuelle påvirkning yderligere inden for rammerne af det tildelte koncessionsområde. Nævnet finder således, at der ikke kan lægges til grund, at styrelsen ikke i tilstrækkeligt omfang har inddraget projektets visuelle påvirkninger i den begrundede konklusion.

Energiklagenævnet finder, at visualiseringerne giver et tilstrækkeligt dækkende indtryk af påvirkningerne af det samlede projekt.

Energiklagenævnet bemærker desuden, at miljøvurderingsreglerne ikke regulerer eller som sådan sætter grænser for, hvad en myndighed kan beslutte. Eventuelle begrænsninger for anlæg på søterritoriet eller begrænsninger i niveauet for tilladelige miljøpåvirkninger følger af eventuel anden særlovgivning. I særlovgivningen findes der ikke grænseværdier for omfanget af et projekts visuelle påvirkning.

8.2.3 Støj

Efter miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 1, skal en miljøkonsekvensvurdering beskrive et skøn efter type og mængde over forventede emissioner i forbindelse med driften af det foreslåede projekt, herunder støj.

Energiklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Energistyrelsens vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav, for så vidt angår vurderingen af projektets luftbårne støj i driftsfasen, jf. § 20, stk. 4, nr. 4.

Energiklagenævnet har lagt vægt på, at der ved miljøkonsekvensrapporten er inddraget flere oplysninger til belysning af støjen, herunder bekendtgørelsen om støj fra vindmøller, Miljøstyrelsens vejledning til bekendtgørelsen såvel som inddragelse af eksisterende vindmøller i området og projektets egne vindmøller.

Energiklagenævnet bemærker, at bekendtgørelsen om støj fra vindmøller også regulerer krav til vindmøller, som opstilles på havet, og at der som følge af anvendelsen heraf ved projektets støjberegninger er taget højde for anden terrænkorrektion og støjrefleksion på havoverfladen. Videre bemærker nævnet, at de støjgrænseværdier for vindmøller, som fremgår af bekendtgørelsen, er fastsat ud fra et niveau af støjbelastning, der er vurderet at være miljø- og sundhedsmæssig acceptabelt for mennesker. De beregningsmetoder, som har fundet udtryk i bekendtgørelsen, må desuden betragtes som almindeligt anerkendte, idet disse bygger på metoder, som har været benyttet i en lang år-række, og som løbende er blevet udbygget og præciseret.

Nævnet bemærker endvidere, at der til miljøkonsekvensrapporten er udført støjberegninger i forhold til både bolig- og sommerhusområder samt beboelser i det åbne land. Hertil er der udarbejdet tabeller og figurer, som illustrerer støjbelastningen fra projektet, og hvor det er muligt at se og bedømme udstrækningen af den støjmæssige påvirkning.

Dernæst har Energiklagenævnet lagt vægt på, at det i miljøkonsekvensrapporten er vurderet, at projektet vil overholde støjgrænseværdierne. Desuden er støjberegningerne foretaget ud fra et "worst case" scenarie for det konkrete projekt, hvortil er angivet den højest mulige støjpåvirkning fra projektets planlagte vindmøller uanset f.eks. vindretning. Nævnet finder desuden ikke grundlag for at tilsidesætte valget af kildestøjsdata ved beregningerne. Hertil har nævnet lagt vægt på Energistyrelsens oplysninger om, at kildestøjen benyttet i støjberegningerne er fra samme mølletype, og derudover er målt på baggrund af en lidt højere rated power 8,6 MW, end de 8,4 MW, der benyttes til projektet. Der er dermed ikke tale om kildestøjmålinger, der potentielt kunne underestimere kildestøjen.

Energiklagenævnet kan endvidere konstatere, at det er Miljøstyrelsen, som er rette tilsynsmyndighed i forhold til støj fra vindmøller på havet,³⁸ og at det af etableringstilladelsens vilkår tillige fremgår, at Miljøstyrelsen skal føre tilsyn med luftbåren støj fra projektet. Miljøstyrelsen er dermed ansvarlig for, at det sikres, at projektet overholder støjgrænseværdierne. Såfremt projektet ikke kan overholde støjgrænseværdierne, vil Miljøstyrelsen kunne meddele påbud til vindmøllejer i henhold til bekendtgørelsen om støj fra vindmøller.³⁹

Sammenfattende finder Energiklagenævnet således ikke grundlag for at tilsidesætte de vurderinger, der ligger til grund for Energistyrelsens begrundede konklusion om, at den anvendte metode til beregning af støj fra vindmøllerne kan anvendes for projektet, og at støjen fra projektet vil overholde gældende

³⁸ Jf. § 11, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

³⁹ Jf. § 12, stk. 3 i bekendtgørelse nr. 135 af 7. februar 2019 om støj fra vindmøller.

grænseværdier i henhold til vindmøllebekendtgørelsen.

Energiklagenævnet bemærker i den forbindelse, at en miljøvurderingsproces er en indledende sagsproces, hvor der alene stilles krav til, at oplysninger om miljøpåvirkningen er tilstrækkelige til, at der kan foretages en skønsmæssig vurdering af de miljømæssige indvirkninger, og er tilstrækkelige til at udgøre et beslutningsgrundlag for beslutningstagere og offentlighed. Begrænsninger i niveauet for tilladelige miljøpåvirkninger følger derimod af anden særlov-givning, og håndteres f.eks. ved tilsyn efter støjbekendtgørelsen for vindmøller. Nævnet bemærker desuden, at nævnet alene kan tage stilling til den påklagede sag, om de støjmæssige påvirkninger er tilstrækkeligt beskrevet i forhold til Energistyrelsens tilladelse til Vesterhav Syd Havvindmøllepark. Nævnet kan således ikke i nærværende sag tage stilling til øvrige projekter såsom Kriegers Flak, Horns Rev mv., og disse projekters eventuelle miljøvurdering/tilladelse.

Endelig bemærker Energiklagenævnet, at konsekvensvurderingszonerne, såsom eksempelvis definitionen af nærzone, alene vedrører projektets visuelle påvirkninger, og ikke er relevant ved vurdering af et projekts støjmæssige forhold. Støjmæssige grænseværdier vurderes derimod ud fra områdets karakter i overensstemmelse med vindmøllebekendtgørelsen.

8.2.4 Turismen

Energiklagenævnet forstår klagen sådan, at der klages over, at der under henvisning til OSPAR-konventionen⁴⁰ ikke er foretaget en vurdering af den socioøkonomiske påvirkning på turismen i miljøkonsekvensrapporten.

Energiklagenævnet bemærker, at miljøvurderingsloven ikke fastsætter krav om, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af et projekts socioøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Det ligger således uden for kravene til en miljøkonsekvensrapport at redegøre for disse konsekvenser i forbindelse med miljøvurderingen af det konkrete projekt.

Det fremgår dog af sagens oplysninger, at Energistyrelsen i henhold til miljøvurderingslovens § 23, stk. 2, jf. stk. 1 og § 20, stk. 3, har afgivet en afgrænsningsudtalelse om kravene til miljøkonsekvensrapporten.⁴¹ Det fremgår af afgrænsningsudtalelsen, at turismen skal inddrages i forhold til påvirkningen af rekreative, landskabelige og visuelle forhold, idet disse indvirkninger potentielt kan have afledte effekter på turismen. Afgrænsningsudtalelsen stiller ikke krav om at vurdere de erhvervsøkonomiske aspekter i forhold til turismeerhvervet.

⁴⁰ Konventionen om beskyttelse af havmiljøet i det nordøstlige Atlanterhav, 1998. EF-Tidende nr. L 104 af 03/04/1998, s. 0002 – 0021. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=celex%3A21998A0403%2801%29>.

⁴¹ Afgrænsningsudtalelsen er bl.a. udarbejdet på baggrund af de anførte bestemmelser i den dagældende miljøvurderingslov, lovebekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018, som var gældende på tidspunktet for meddelelsen af afgrænsningsudtalelsen. Der er ikke sket indholdsmæssige ændringer i bestemmelserne, idet disse er overført uændret til den nugældende miljøvurderingslov.

Energiklagenævnet finder ikke anledning til at anfægte miljøkonsekvensrapportens redegørelse med hensyn til havvindmølleparkens indvirkning på turismen set i forhold til de i afgrænsningsudtalelsen anførte forhold.

Til støtte for klagers anbringende om, at miljøkonsekvensrapporten ikke indeholder en vurdering af havvindmølleparkens socioøkonomiske påvirkning på turismen, har klager henvist til OSPAR 2008-konventionens kapitel 10.

Energiklagenævnet bemærker, at OSPAR-konventionens kapitel 10 ikke fastsætter krav om, at der i forbindelse med miljøvurderinger af havvindmølleprojekter skal foretages en vurdering af de socioøkonomiske påvirkninger eller indvirkningen på turismeerhvervet generelt. Det er på denne baggrund Energiklagenævnets opfattelse, at klagers henvisning i stedet skal opfattes som en henvisning til OSPAR-Kommissionens rapport fra 2008.⁴²

Rapporten indeholder dels en beskrivelse af en række forhold, herunder f.eks. socioøkonomiske konsekvenser for turismen, som potentielt kan blive påvirket som følge af opførelsen af en havvindmøllepark, dels retningslinjer for miljømæssige overvejelser i forbindelse hermed.

Energiklagenævnet bemærker, at rapporten, der alene er af vejledende karakter, ikke fastsætter et krav om, at miljøvurderinger skal indeholde en vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser for turismen. Miljøvurderingen af et konkret projekt skal således ske i henhold til reglerne i VVM-direktivet og miljøvurderingsloven.

Energiklagenævnet kan ikke give klager medhold i dette klagepunkt.

8.3 Økonomien

Energiklagenævnet forstår klagen således, at der klages over, at miljøkonsekvensrapporten ikke indeholder en vurdering af havvindmølleprojektets samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Kravene til indholdet af miljøkonsekvensrapporten fremgår af miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20. Energiklagenævnet bemærker, at hverken miljøvurderingsloven eller VVM-direktivet fastsætter et krav om, at miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en vurdering af et projekts samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Det ligger således uden for kravene til en miljøkonsekvensrapport at belyse et projekts samfundsøkonomiske konsekvenser under hensyntagen til den prismæssige udvikling på havvindmølleområdet for så vidt angår omkostninger forbundet med opstilling og drift af havvindmølleparker og energipolitiske anliggender i andre lande, samt de erhvervsøkonomiske konsekvenser for turismen.

⁴² Assessment of the environmental impact of offshore wind-farms, OSPAR Commission, 2008. Det er denne rapport, klager har vedlagt klagen i sagen.

Af disse grunde, jf. afsnit 8 i det hele, stadfæster Energiklagenævnet Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020.

Det øvrige af klager anførte kan ikke føre til et andet resultat.

9. Energiklagenævnets afgørelse

Energiklagenævnet stadfæster Energistyrelsens afgørelse af 14. december 2020.

Sagen har været behandlet på nævnets møde den 8. juni 2021.

Afgørelsen er truffet i henhold til VE-lovens § 66, stk. 1.

Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter VE-loven eller regler, der er udstedt efter denne lov, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen, jf. VE-lovens § 66, stk. 5.

Afgørelsen offentliggøres på hjemmesiden www.naevneneshus.dk under menupunktet Nævnene > Energiklagenævnet > Tidligere afgørelser.

På nævnets vegne

Peter Ulrik Urskov
Nævnensformand

Rasmus Bjerre Bach
Fuldmægtig, cand. jur.

Christina Baadsgaard Sørensen
Fuldmægtig, cand. jur.

Afgørelsen er sendt til:

Foreningen møllerne ud på havet
Energistyrelsen
Vattenfall Vindkraft Vesterhav Syd P/S

Bilag

Uddrag af lovbekendtgørelse nr. 125 af 7. februar 2020 om fremme af vedvarende energi:

”[...]

§ 25, stk. 1. Etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg på søterritoriet og i den eksklusive økonomiske zone samt væsentlige ændringer i bestående anlæg kan kun foretages efter forudgående tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren.

...

§ 27, stk. 1. Med henblik på at undgå skade på udpegede internationale naturbeskyttelsesområders integritet skal anlægsprojekter efter § 25, der i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer kan påvirke sådanne områder væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne.

...

Stk. 6. Ministeren kan fastsætte nærmere regler for vurderingen af projekter efter stk. 1 og efter § 22 b i lov om elforsyning og kan i tilladelser efter denne bestemmelse og efter § 22 b i lov om elforsyning opstille vilkår, herunder om kompenserende foranstaltninger til beskyttelse af naturbeskyttelsesområderne.

§ 66, stk. 1. Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren eller af Forsyningstilsynet efter denne lov eller regler fastsat i medfør af loven.

...

§ 67, stk. 1. Enhver med en væsentlig og individuel interesse i afgørelsen kan klage til Energiklagenævnet over de miljømæssige forhold i afgørelser i henhold til § 25, hvis afgørelserne tillige er omfattet af §§ 27 og 28 og lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

...

[...]”

Uddrag af bekendtgørelse nr. 1476 af 13. december 2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet:

”[...]

§ 2, stk. 1. Såfremt et projekt omfattet af § 1, stk. 2, i sig selv eller i forbindelse med andre projekter eller planer må antages at kunne påvirke udpegede internationale naturbeskyttelsesområder (habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder) inden for eller uden for dansk område væsentligt, kan tilladelser og godkendelser kun meddeles, hvis der foreligger en konsekvensvurdering af projektets virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne, og

- 1) konsekvensvurderingen viser, at projektet ikke vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, eller
- 2) betingelserne i § 27, stk. 2, nr. 2, eller stk. 4, i lov om fremme af vedvarende energi, eller § 4 b, stk. 2, nr. 2, eller stk. 4, i lov om Energinet.dk er opfyldt, og proceduren i § 27, stk. 3 eller 5, i lov

om fremme af vedvarende energi eller § 4 b, stk. 3 eller 5, i lov om Energinet.dk følges.

...

[...]"

Uddrag af lovbekendtgørelse nr. 973 af 25. juni 2020 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM):

"[...]

§ 4, stk. 1. Loven finder ikke anvendelse på projekter eller dele af projekter, der alene tjener et nationalt forsvarsformål eller alene tjener et civilt beredskabsformål, hvis forsvarsministeren vurderer, at dette vil skade disse formål.

Stk. 2. Lovens bestemmelser om offentlig høring, jf. § 35, finder ikke anvendelse på projekter, der vedtages i enkeltheder ved lov.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på projekter eller dele af projekter, som i anden lovgivning udtrykkeligt er undtaget fra loven.

Stk. 4. Vedkommende minister kan efter forhandling med miljøministeren fastsætte regler, der fraviger lovens bestemmelser om projekter på havområdet.

§ 5. I denne lov forstås ved:

...

- 5) Miljøvurdering af konkrete projekter: En proces, der består af
 - a) bygherrens udfærdigelse og fremlæggelse af en miljøkonsekvensrapport, jf. § 20,
 - b) myndighedens gennemførelse af høringer af offentligheden og berørte myndigheder og andre af projektet berørte stater i henhold til §§ 35 og 38,
 - c) myndighedens undersøgelse af de i miljøkonsekvensrapporten fremlagte oplysninger og eventuelle supplerende oplysninger, som bygherren om nødvendigt har fremlagt i overensstemmelse med § 24, og af eventuelle relevante oplysninger modtaget via høringer i henhold til §§ 35 og 38,
 - d) myndighedens afgørelse om et projekts væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultaterne af den i litra c omhandlede undersøgelse og myndighedens egen supplerende undersøgelse, jf. § 24, stk. 1, og
 - e) afgørelse om tilladelse efter § 25 og afgørelse om tilladelse efter anden lovgivning, som i regler fastsat i medfør af § 15, stk. 4, erstatter en afgørelse om tilladelse efter § 25.

§ 15, stk. 1. Følgende projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, må ikke påbegyndes, før myndigheden, jf. § 17, skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet:

- 1) Projekter omfattet af bilag 1, som en bygherre har indgivet ansøgning om,
- 2) projekter omfattet af bilag 2, hvorom der er truffet afgørelse efter § 21 om krav om miljøvurdering, og
- 3) projekter omfattet af bilag 2, hvor en bygherre har anmodet om, at ansøgningen skal undergå en miljøvurdering, jf. § 18, stk. 2.

Stk. 2. For projekter omfattet af stk. 1, nr. 3, skal myndigheden, jf. § 17, stk. 1-6, og regler fastsat i medfør heraf, lade projektet undergå en miljøvurdering.

Stk. 3. Tilladelser, som i henhold til regler fastsat i medfør af stk. 4 helt

eller delvis skal erstatte tilladelser efter § 25, skal meddeles på baggrund af en miljøvurdering efter reglerne i denne lov eller regler fastsat i medfør af § 4, stk. 4.

...

§ 17, stk. 1. Kommunalbestyrelsen er myndighed for behandling af projekter på land omfattet af bilag 1 og 2 og for behandling af bygherrens ansøgninger efter § 18 og dertil knyttede afgørelser efter §§ 21 og 25, jf. dog stk. 2, 5 og 6.

...

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren er myndighed for følgende projekter på havet:

...

- 2) Projekter om etablering af elproduktionsanlæg, der udnytter vand og vind, med tilhørende interne ledningsanlæg omfattet af bilag 2, nr. 3, litra i og j, og nr. 13, litra a.

...

§ 20, stk. 1. Bygherren fremlægger en miljøkonsekvensrapport for et projekt omfattet af § 15. De oplysninger, som bygherren efter stk. 2 fremlægger i miljøkonsekvensrapporten, skal være fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Stk. 2. Miljøkonsekvensrapporten skal mindst omfatte følgende oplysninger:

- 1) En beskrivelse af projektet med oplysninger om projektets placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender,
- 2) en beskrivelse af projektets forventede væsentlige indvirkninger på miljøet,
- 3) en beskrivelse af projektets særkender eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet,
- 4) en beskrivelse af de rimelige alternativer, som bygherren har undersøgt, og som er relevante for projektet og dets særlige karakteristika, og en angivelse af hovedårsagerne til den valgte løsning under hensyntagen til projektets indvirkninger på miljøet,
- 5) et ikketeknisk resumé af de i nr. 1-4 omhandlede oplysninger og
- 6) alle yderligere oplysninger omhandlet i bilag 7, som er relevante for de særlige karakteristika, der gør sig gældende for et bestemt projekt eller en bestemt projekttype og for det miljø, der kan forventes at blive berørt.

Stk. 3. Har myndigheden afgivet en udtalelse efter § 23, stk. 1, skal miljøkonsekvensrapporten lægge denne udtalelse til grund. Ved udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten skal der tages hensyn til tilgængelige resultater af andre relevante vurderinger foretaget i henhold til anden lovgivning.

Stk. 4. De oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, skal på en passende måde påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer:

- 1) Befolkningen og menneskers sundhed,
- 2) den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. november 2009 om beskyttelse af vilde fugle,
- 3) jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,
- 4) materielle goder, kulturarv og landskab og
- 5) samspillet mellem faktorerne i nr. 1-4.

Stk. 5. Virkningerne nævnt i stk. 4 omfatter de forventede virkninger af projektets sårbarhed over for risici for større ulykker eller katastrofer.

Stk. 6. Bygherren skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 1, er udarbejdet af kvalificerede og kompetente eksperter.

§ 23, stk. 1. For projekter omfattet af § 15, stk. 1, skal myndigheden forud for bygherrens udarbejdelse af miljøkonsekvensrapport afgive en udtalelse om, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som bygherren skal fremlægge i miljøkonsekvensrapporten, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. For projekter på havområdet, jf. § 17, stk. 3 og 4, afgiver myndigheden kun udtalelse efter reglerne i stk. 1, hvis bygherren anmoder herom.

...

§ 24, stk. 1. Efter modtagelsen af miljøkonsekvensrapporten fra bygherren gennemgår myndigheden rapporten med inddragelse af den fornødne ekspertise med henblik på at sikre, at den opfylder kravene i § 20. Myndigheden kan om nødvendigt indhente yderligere oplysninger fra bygherren til opfyldelse af kravene i § 20, stk. 2.

Stk. 2. Myndigheden skal efter gennemgang af miljøkonsekvensrapporten sende den i høring hos berørte myndigheder og offentligheden i overensstemmelse med § 35, stk. 1, nr. 3, og § 38.

§ 25, stk. 1. Efter høringen skal myndigheden træffe afgørelse, om en ansøgning efter § 18, stk. 1, kan imødekommes. Afgørelsen træffes på grundlag af bygherrens ansøgning, miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger og resultatet af de høringer, der er foretaget. Såfremt projektet kan få væsentlig indvirkning på miljøet i en anden stat, kan myndigheden først træffe afgørelse om tilladelse til projektet, når miljøministerens samtykke efter § 38 foreligger.

...

Bilag 7

Oplysninger som omhandlet i § 20, stk. 1 (Oplysninger til miljøkonsekvensrapporten)

(VVM-direktivets bilag IV (ændringsdirektivet))

1. Beskrivelse af projektet, herunder navnlig:

- a) en beskrivelse af projektets placering
- b) en beskrivelse af hele projektets fysiske karakteristika, herunder, hvor det er relevant, fornødne nedrivningsarbejder, og arealanvendelsesbehovet i anlægs- og driftsfaserne
- c) en beskrivelse af de væsentligste karakteristika ved projektets driftsfase (navnlig en eventuel produktionsproces), f.eks. energibehov og energiforbrug, typen og mængden af de anvendte materialer og naturressourcer (herunder vand, jordarealer, jordbund og biodiversitet)
- d) et skøn efter type og mængde over forventede reststoffer og emissioner (såsom vand-, luft-, jordbunds- og undergrundsforurening, støj, vibrationer, lys, varme, stråling) og mængder og typer af affald produceret i anlægs- og driftsfaserne.

2. En beskrivelse af de rimelige alternativer (f.eks. vedrørende projektets udformning, teknologi, placering, dimensioner og størrelsesorden), som bygherren har undersøgt, og som er relevante for det fremlagte projekt og dets særlige karakteristika, og angivelse af hovedårsagerne til det trufne valg, herunder en sammenligning af miljøpåvirkningerne.

3. En beskrivelse af de relevante aspekter af den aktuelle miljøstatus (referencescenarie) og en kort beskrivelse af dens sandsynlige udvikling, hvis projektet ikke gennemføres, for så vidt naturlige ændringer i forhold til referencescenariet kan vurderes ved hjælp af en rimelig indsats på grundlag af tilgængeligheden af miljøoplysninger og videnskabelig viden.

4. En beskrivelse af de i § 20, stk. 4, nævnte faktorer, der kan forventes at blive

berørt i væsentlig grad af projektet: befolkningen, menneskers sundhed, biodiversiteten (f.eks. fauna og flora), jordarealer (f.eks. inddragelse af arealer), jordbund (f.eks. organisk stof, erosion, komprimering og arealbefæstelse), vand (f.eks. hydro-morfologiske forandringer, kvantitet og kvalitet), luft, klima (f.eks. drivhusgasemissioner, virkninger, der er relevante for tilpasning), materielle goder, kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske aspekter, og landskab.

5. En beskrivelse af projektets forventede væsentlige virkninger på miljøet som følge af bl.a.:

- a) anlæggelsen og tilstedeværelsen af projektet, herunder, hvor det er relevant, nedrivningsarbejder
- b) brugen af naturressourcer, navnlig jordarealer, jordbund, vand og biodiversitet, så vidt muligt under hensyntagen til en bæredygtig adgang til disse ressourcer
- c) emissionen af forurenende stoffer, støj, vibrationer, lys, varme og stråling, opståelsen af gener og bortskaffelsen og genvindingen af affald
- d) faren for menneskers sundhed, kulturarven og miljøet (f.eks. på grund af ulykker eller katastrofer)
- e) kumulationen af projektets virkninger med andre eksisterende og/eller godkendte projekter, idet der tages hensyn til eventuelle eksisterende miljøproblemer i forbindelse med områder af særlig miljømæssig betydning, som kan forventes at blive berørt, eller anvendelsen af naturressourcer
- f) projektets indvirkning på klimaet (f.eks. arten og omfanget af drivhusgasemissioner) og projektets sårbarhed over for klimaændringer
- g) de anvendte teknologier og stoffer.

Beskrivelsen af de forventede væsentlige virkninger på de i § 20, stk. 4, angivne faktorer bør omfatte projektets direkte virkninger og i givet fald dets indirekte, sekundære, kumulative, grænseoverskridende, kort-, mellem- og langsigtede, vedvarende eller midlertidige samt positive eller negative virkninger. I beskrivelsen bør der tages hensyn til de miljøbeskyttelsesmål, der er fastlagt på EU- eller medlemsstatsplan, og som er relevante for projektet.

6. En beskrivelse af, hvilke metoder eller beviser der er anvendt til identificeringen og forudberegningen af de væsentlige virkninger på miljøet, herunder oplysninger vedrørende eventuelle vanskeligheder (f.eks. tekniske mangler eller manglende viden) i forbindelse med indsamlingen af de krævede oplysninger og vedrørende de vigtigste usikkerheder.

7. En beskrivelse af de påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, forebygge, begrænse eller om muligt neutralisere identificerede væsentlige skadelige virkninger på miljøet og, om relevant, af eventuelle foreslåede overvågningsordninger (f.eks. udarbejdelse af en analyse efter projektets afslutning). Denne beskrivelse bør redegøre for, i hvilken grad de væsentlige skadelige virkninger på miljøet undgås, forebygges, begrænses eller neutraliseres, og bør dække både anlægs- og driftsfasen.

8. En beskrivelse af projektets forventede skadelige virkninger på miljøet som følge af projektets sårbarhed over for større ulykker og/eller katastrofer, som er relevante for det pågældende projekt. Relevante foreliggende oplysninger indhentet via risikovurderinger foretaget i henhold til EU-lovgivning såsom Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/18/EU eller Rådets direktiv 2009/71/Euratom eller relevante vurderinger foretaget i henhold til national lovgivning kan bruges til dette formål, forudsat at kravene i nærværende direktiv opfyldes. Beskrivelsen bør, hvor det er relevant, omfatte de påtænkte foranstaltninger til forebyggelse eller afbødning af sådanne begivenheders væsentlige skadelige virkninger på miljøet og oplysninger om beredskabet med henblik på og den foreslåede håndtering af sådanne nødsituationer.

9. Et ikketeknisk resumé af de på grundlag af punkt 1-8 fremlagte oplysninger.

10. En referenceliste med oplysninger om kilderne til de i rapporten indeholdte beskrivelser og vurderinger.

[...]"

Uddrag af bekendtgørelse nr. 913 af 30. august 2019 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM):

"[...]

§ 9, stk. 1. Følgende tilladelser eller godkendelser efter anden lovgivning erstatter helt eller delvist tilladelsen efter lovens § 25, jf. lovens § 15, stk. 3:

...

3) En tilladelse efter § 25 i lov om fremme af vedvarende energi.

...

[...]"